

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PRAHA 2023

MICHAEL KRESL

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra kriminální policie

Nindžové, fikce versus skutečnost

Diplomová práce

Ninjas, fiction versus reality

Diplom thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Bc. Luděk Michálek, Ph. D

AUTOR PRÁCE

Bc. Michael Kresl, DiS.

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Nindžové, fikce versus skutečnost“ vypracoval sám za použití uvedených zdrojů a pramenů, které jsem řádně odcitoval.

V Praze, dne 4. 3. 2023

.....

Bc. Michael Kresl, DiS.

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl upřímně poděkovat panu **Ing. Bc. Lud'kovi Michálkovi, Ph.D.** za vedení mé diplomové práce, a především za mimořádnou ochotu a vstřícnost při poskytování cenných rad a dále **Martině Blahnové** za vypracování většiny přiložených obrázků.

ANOTACE

Ve své diplomové práci by autor chtěl vysvětlit, kdo byli skuteční, historičtí nindžové, zaměřit se na způsoby jejich užití, typy činností, které skutečně vykonávali, na jejich filozofii, která pro ně byla velmi důležitá. Zdůraznit, čím se odlišovali od různých zlodějů a jiných lidí vykonávajících podobnou práci ve středověkém Japonsku a snažit se vysvětlit, že ninjutsu není nějaké specifické bojové umění, jak se mnozí domnívají, ale spadá do oblasti vojenské strategie. Samozřejmě ve své diplomové práci autor chce přiblížit jejich výcvik, nástroje a znalosti, které při své práci skutečně používali, a v neposlední řadě bych zdůraznit, co nám v moderní době může filozofie nindžů a jejich umění poskytnout.

Klíčová slova: Nindža, šinobi, samuraj, sensej, densho, Iga, Koka, daimyo, shinobi no mono

ANNOTATION

In my thesis, author would like to explain who the real, historical ninjas were, focus on their uses, the types of activities they actually performed, their philosophy, which was very important to them. Author want to emphasize how they differed from the various thieves and other people doing similar work in medieval Japan, and try to explain that ninjutsu is not some specific martial art, as many people believe, but falls into the realm of military strategy. Of course, in this work author want to present their training, the tools and knowledge that they actually used in their work, and last but not least he wants to emphasize what the philosophy of ninja and their art can provide us in modern times.

Key words: Ninja, shinobi, samurai, sensei, densho, Iga, Koka, daimyo, shinobi no mono

Vysvětlivky k některým výrazům:

Cesta - obecně způsob nebo též tradice (Japonsky "Dó")

Sensei (sensej) – učitel

Issui sensei – Natori Sanjuro Masazumi

Nindža (ninja) - jeden z termínů označujících japonského zvěda

Shinobi (šinobi) - jeden z termínů označujících japonského zvěda nebo umění špionáže

Shinobi no mono - výraz označujícího jednoho konkrétního japonského zvěda

Samuraj - japonský ušlechtilý válečník (ekvivalent evropského rytíře)

Gungaku - výraz používaný obecně pro válečnická umění zahrnující nejen fyzická bojová umění, ale též strategii, meteorologie, stavění opevnění a mnohé další nauky

Dojo - místo kde se v Japonsku cvičí bojová umění

Koku - váhové označení používané ve středověkém Japonsku (1 koku označuje množství rýže jež uživí jednoho člověka po jeden rok)

Densho - svitek

Kuden - ústní předání některé tradice v Japonsku

Yamabushi - Japonský, horský, buddhistický, potulný mnich

Daimyo - lokální samurajský vládce

Ashigaru - armádní pěšák z nižší sociální vrstvy

Nusubito - zloděj

Iga - středověká Japonská provincie (dnes prefektura Mie)

Koka (Koga) - středověká Japonská provincie (dnes prefektura Omi)

provincie/prefektura - Provincie představuje dřívější japonské územní celky. V dnešní době jsou v Japonsku jako územní celky prefektury

Před samotným úvodem by autor této diplomové práce rád zmínil, že shora uvedené japonské výrazy a mnohé další, které jsou v textu uvedeny a vysvětleny jsou v diplomové práci užívány v různých formách, neboť japonské znakové písmo umožňue různou formu jeho zápisu v Latince. Tedy na některých místech bude uvedeno slovo nindža, na jiných pak zase ninja. Stejně tak např. shinobi a jinde šinobi, atp.

Rešerše dostupné literatury

Autor diplomové práce provedl před jejím započítím rešerši dostupné literatury. Do kritického výběru byla zařazena zejména díla kolektivu autorů Antony Cumminse, Yoshie Minami a Dr. Nakshima Atsumi, dále pak díla Dr. Stephena Turnbulla, kteří se tematikou nindžů a samurajů zajímají již delší dobu a jejichž díla se v celkovém kontextu a jejich kritickému pohledu na celou problematiku dají vnímat jako velmi objektivní práce. Dále autor diplomové práce zařadil díla svého učitele Otake Risukeho, jejichž autenticitu a hodnověrnost nelze v dané kategorii žádným způsobem zpochybňovat. Do výčtu použité literatury byla dále zařazena široce uznávaná díla jako Taiheiki a PingFa. Autor diplomové práce dále čerpal z dalších děl, které vysloveně nebyly v této práci citovány, ale jejichž obsah rovněž významým způsobem přispěl k vyznění této diplomové práce. Všechna tato díla jsou přesně uvedena v seznamu použité literatury.

Obsah

Úvod.....	10
1 Původ a historie nindžů.....	12
1.1 Původ nindžů	12
1.2 Objasnění pojmu Nindža.....	15
1.3 Problém s historickými záznamy	16
1.4 Co je vlastně nindžutsu	19
1.5 Zmínky v historii	21
1.5.1 Války Gempei	21
1.5.2 Období Kemmu	23
1.5.3 Zničení Igy a Kogy.....	25
1.5.4 Období Tokugawa	28
2 Základní koncepty a filozofie nindžucu	30
2.1 Původ vesmíru	31
2.2 Nebesa, země a člověk - Tenchijin	31
2.3 Koncept In a Yó	32
2.4 Koncept tří pohrom shinobi	33
2.4.1 Strach.....	33
2.4.2 Podcěňování nepřátel.....	33
2.4.3 Přílišné přemýšlení	33
2.5 Správné myšlení	34
2.6 Koncept vody	35
2.7 Práce z vnější části systému.....	35
3 Stupně dovednosti shinobi	36
4 Výcvik, zbraně a nástroje shinobi.....	38
4.1 Nindža Tō - meč nindžů	40

4.2	Šuriken.....	43
4.3	Lezecké potřeby.....	44
4.3.1	Svázaný žebřík.....	44
4.3.2	Létající žebřík.....	44
4.3.3	Oblačný žebřík.....	44
4.3.4	Rolovací a hrotové žebříky.....	45
4.3.5	Uchikagi, Mitsukagi.....	45
4.4	Nástroje pro zdolávání vodních bariér.....	46
4.5	Nástroje pro otevírání uzavřených prostor.....	47
4.6	Ohnivé nástroje.....	49
5	Speciální techniky.....	51
5.1	Metody infiltrace.....	51
5.1.1	Převleky.....	51
5.1.2	Pohyb po neznámých horských cestách.....	54
5.1.3	Pohyb v noci.....	55
5.1.4	Triky pro infiltraci nepřátelských pozic.....	56
5.2	Noční přepady.....	58
5.2.1	Využití prostředí.....	59
5.3	Defenzivní techniky.....	60
5.3.1	Identifikační značky.....	61
5.3.2	Hesla a znamení.....	61
5.3.3	Rodinná rukojmí.....	61
5.3.4	Písková pole.....	62
5.3.5	Použití pochodní k osvětlení zdí pod hradem.....	62
5.3.6	Spodní prádlo jako obrana proti nindžům.....	62
5.3.7	Průkazy.....	63

5.3.8	Pastí	63
5.4	Komunikační dovednosti	63
5.4.1	Náhradní šifra	64
5.4.2	Rozřezání tajné zprávy na několik sekcí	64
5.4.3	Troubení na lasturu	64
5.5	Průzkumné dovednosti.....	65
5.6	Speciální dovednosti spojené s ohněm a pyrotechnikou.....	66
6	Současné i staré mýty o nindžích a jejich komparace se skutečností	67
6.1	Nindžutsu jako specifické bojové umění	67
6.2	Mýtus nindža vs. samuraj a jejich sociální postavení	68
6.3	Nindža jako bandita a kriminálník	69
6.4	Nindžové a nadpřirozené schopnosti	70
6.5	Nindžové dnes	70
7	Odkaz filozofie a umění nindžů pro současnost.....	72
	Závěr.....	75
	Seznam použité literatury a obrázků	77

Úvod

Na počátku příprav této diplomové práce si autor říkal, že psát o tématu, který je jeho srdci blízký, a o kterém toho ví poměrně hodně, bude snadné, avšak opak byl pravdou. Důvodů je mnoho. Problematika daného tématu má totiž několik úrovní. Zejména se jedná o nepochopení konceptu nindžutsu a nindžů ze strany veřejnosti, vykládání si některých specifík jiným způsobem v nesouladu s historickými skutečnostmi, které byly bohužel převzaty do obecného povědomí a dále problém s překladem existujících historických textů, spočívající zejména v jeho nepřesnostech nebo neexistenci. Všechny tyto problémy způsobují zdánlivou nekomplexnost problematiky. Nakonec do všeho vnáší největší zmatek vytváření falešného obrazu o nindžích od lidí pohybujících se v prostředí japonských bojových umění. Všechny tyto i další problémy, na které autor této diplomové práce při svém dlouholetém samostatném studiu historie nindžutsu narazil, se bude pokoušet vysvětlit na následujících stranách, neboť pro splnění stanovených cílů této diplomové práce je správné pochopení celého tématu zcela zásadní. Vezměme vše, ale hezky popořádku. Když se řekne slovo nindža, není zpravidla potřeba jej překládat ve většině jazyků. Je to slovo, které do většiny jazyků bylo převzato z Japonštiny a téměř každý ví, co si pod tímto slovem má představit. Tato skutečnost může být známkou toho, že toto slovo bylo převzato do ostatních jazyků široce, tedy v relativně velmi krátkém časovém okamžiku. Za posledních několik desetiletí bylo takto z Japonska převzato mnoho jiných výrazů, které nebyly nijak významně jazykově upravovány. Známe slova jako karate, judo, šogun, harakiri, ikebana, bonsaj, katana, aikido a mnohá jiná další, u nichž je význam pro západní kulturu na první pohled zcela jasný. Pod slovem nindža si většina lidí představí neohroženého válečníka, který se v černém oděvu, s krátkým, rovným mečem, neseným na zádech, vkrádá do těžko dostupných míst, aby zde zavraždil chráněnou osobu, přičemž na tuto práci byl zpravidla někým najat. Můžeme si jej představit i jako válečníka, který někde provádí ve stejně dobře chráněném místě špionáž. Tedy např. zjišťuje důležité informace, které tomu, kdo si jej najal, poskytnou ceněnou výhodu v nadcházející bitvě. Ano, i toto byla práce nindžů, avšak jednalo se o velmi malou část jejich široké palety úkolů a naproti obecně mylně šířeným představám nešlo o nájemné

vrahy a špiony oděné do černého oblečení s ikonickým krátkým, rovným mečem, neseným na zádech. Ve skutečnosti byli nindžové velmi loajálními válečníky sloužící svým pánům, samurajům daimyó. Představa nájemných vrahů byla vytvořena Hollywoodskými filmy v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let minulého století. Představa, která v podstatě přepracovala původní historický koncept nindži do podoby člověka s nadlidskými schopnostmi okořeněnými o určitou formu mysticismu, a která se navíc opírala o fantaskní obraz vytvořený o skutečných nindžích v období Edo v samotném Japonsku. Bohužel na této fantaskní představě byla v moderním Japonsku zpětně vybudována koncepce nindži, jako středověkého válečníka, protipól noblesního samuraje, což můžeme vidět např. v současných “nindža” muzeích, zábavních parcích a domech rozestých po celém Japonsku společně s nesmyslným merchandisingem, který je provází. Realita každodenního života ve středověkém Japonsku a práce těchto mužů a žen, kteří se dali nazývat pravými nindži, ačkoli oni sami se takto nenazývali, byla mnohem pestřejší a hodna mnohem většího obdivu než falešnými představami, nedorozuměními a dezinterpretacemi vytvořený obraz nindži šířený v moderní době. V následujících kapitolách, se bude proto autor této diplomové práce snažit objasnit, kdo byli ve skutečnosti tito muži a ženy, v čem spočívala jejich práce, jaké nástroje, vybavení a taktiku používali, s čím se při své práci potýkali a jakou filozofii vyznávali. Zároveň se autor pokusí odhalit několik nejčastějších mýtů a pokusí se vše komparovat s historickými skutečnostmi. K tomuto tématu se autor diplomové práce odhodlal proto, že se o danou problematiku zajímá už od svého útlého dětství, přičemž se dlouhodobě věnuje tradičním nejstarším japonským bojovým uměním a historii Japonska. Právě z těchto důvodů autorovi této diplomové práce vadí dnešní přetvořený a historicky nesprávný pohled na nindžutsu a válečníky, kteří jej využívali. Autor by rád zájemcům o toto téma, spadající do historie zpravodajství, nastínil alespoň správný vhled do oblasti, která je v dnešní době díky shora zmíněným faktorům nesprávně interpretována. V neposlední řadě by chtěl autor této diplomové práce zdůraznit, co nám v dnešní moderní době může filozofie nindžů a jejich odkaz poskytnout.

1 Původ a historie nindžů

1.1 Původ nindžů

Většina domácích i zahraničních autorů uvádí, že původ japonských nindžů leží v Číně, přičemž je v této souvislosti zmiňováno zejména dílo čínského filozofa, spisovatele a vojenského стратега mistra Sun Tzu (pravděpodobně asi někdy mezi lety 544 až 496 před naším letopočtem, přesně se bohužel neví) "O umění válečném". Uváděna je nejčastěji 13 kapitola této knihy, která pojednává o špionáži a jejím užití. Při podrobnějším zkoumání, však zjistíme, že o autorovi tohoto díla víme velmi málo. První jasná zmínka o této knize, spíše díle, se objevuje až v období cca 100 let před Kristem, konkrétně v 65. kapitole historických záznamů (Šd'-či). Toto dílo sestavil veliký čínský dějepisec Sd'-ma Čien, který se v něm věnuje historii svého národa a právě v 65. kapitole se zminuje o velkých vojevůdcích Číny. Jaroslav Průšek uvádí: "Celá historická literatura před Sd'-ma Čienem nic neví o autorovi Válečného umění, a je zřejmé, že to, co uvádí Sd'-ma Čien, je v podstatě pouhá legenda. Po Sd'-ma Čienovi obliba této knihy rychle vzrůstá"¹

Jaroslav Průšek dále uvádí, že: "Z Číny, jako tolik jiných věcí, se dostalo toto dílo i do Japonska, kde zájem o umění válečné mezi japonskými rytíři byl neporovnatelně větší než mezi čínskými literáty. Protože na zásadách Mistra Suna spočívala i moderní japonská strategie, nabylo jeho dílo důležitosti i pro evropské vojáky. První jeho překlad do angličtiny byl pořízen z japonského vydání a za dnešní války vyšly dokonce tři anglické překlady Mistra Suna pro potřeby spojeneckých armád: v Anglii, Americe a Austrálii. Předmluvy maršálů a generálů moderních vojsk cení vysoko myšlenky starého čínského teroretika, jehož postava se nám ztrácí v temnu věků."²

Termínem dnešní válka je myšlena pravděpodobně druhá světová válka, kdy došlo k onomu překladu díla O umění válečném z Japonštiny do Angličtiny. Celkem do současné doby existují tři různé anglické překlady tohoto díla.

¹ Průšek Jaroslav, O umění válečném (Ping-Fa), nakladatelství Naše vojsko, Praha 2005 (2. vydání), ISBN 80-206-0773-0, str. 73, 74

² Průšek Jaroslav, O umění válečném (Ping-Fa), nakladatelství Naše vojsko, Praha 2005 (2. vydání), ISBN 80-206-0773-0, str. 75

Nicméně ať už dílo O umění válečném pochází z pera domnělého mistra Suna či od jiného autora je nepopíratelně velmi staré a jeho studium i následné užití bylo hojně využíváno. Podrobným studiem, zejména oné 13. kapitoly se dozvídáme, že pro válčení jsou špioni nepostradatelní. Pokud jsou používáni efektivně a správně, jsou dokonce rozhodujícím aspektem pro případný válečný konflikt. Je nad slunce jasné, že toto dílo bylo používáno i v zemi vycházejícího slunce a mělo zcela zásadní vliv pro užití válečné špionáže. Pojetí čínského původu japonských nindžů, jakožto zvěďů, je tedy zcela zásadně správné, avšak nelze si pod tímto tvrzením představovat, že špioni v čínském podání byli to samé, co japonští nindžové. Oním původem je zde míněna pouze myšlenka takového způsobu válčení, avšak koncept použití osob, které budou zběhlé ve sběru strategických a jiných důležitých informací o nepříteli, osob zběhlých v technikách guerillové války, a jiných speciálních dovednostech, tedy mužů nebo žen, vysoce specializovaných a schopných proniknout na nepřátelské území, získat zde požadované informace nebo provést jiný důležitý úkol utajeným způsobem, schopni vrátit se zpět, zcela věrni svému pánovi je konceptem japonským. Tvrdit, že toto umění vzniklo ve starověké Číně, odkud se pak dostalo do Japonska a předávalo se z generace na generaci není zcela správné, neboť v žádném historickém dokumentu neexistuje takové přímé spojení mezi uměním nindžutsu a Čínou. Samotnou myšlenku použití nindžů lze tedy považovat s přimhouřeným okem za čínskou, ačkoliv je téměř jisté, že s ní nepřišel první mistr Sun, ale že se špioni běžně používali při válečných konfliktech i v dobách míru na sběr důležitých informací již dávno předtím a zcela jistě nepochybně nejen v samotné Číně. Co však zcela jisté je, že v žádné jiné zemi na světě nebylo toto umění v období jeho vrcholného rozkvětu dohnáno k takové dokonalosti, jako právě v samotném Japonsku. Starodávné “densho” (svitek, práce pojednávající komplexně o nějakém tématu) zvané “Shoninki”, které by se dalo dnes nazvat jakýmsi svatým grálem nindžutsu, je manuálem či spíše manuskriptem pojednávající o umění nindžů, jenž byl sepsán nindžou a zároveň vysoce postaveným samurajským válečníkem jménem Natori Sanjuro Masatake kolem roku 1681 n.l. Tento svitek uvádí ve své první části nazvané Toryu Shoninki (v překladu shrnutí tradice), že toto umění existovalo v Japonsku již od dávných dob, ale větší důraz byl na něj kladen až ve válkách Genpei (1180 - 1185) a dále v období Kemmu (1334 - 1336), kdy byli nindžové často používáni. Dále se tento

svitek ve stejné kapitole zmiňuje o lidech z provincie Koka a Iga, kteří následovali cestu nindžucu a uzavřeli mezi sebou přísahu zvanou "Ichigun Ichimi", což lze chápat jako určitý pakt pojímající obě provincie jako jeden celek, spojující dohromady jeho obyvatele. Prakticky to znamenalo, že si jednotlivé rodiny či spíše klany (samurajské rodiny či klany – pozn. autora diplomové práce) mezi sebou sdílely důležité znalosti, dovednosti a informace. Tedy šlo o spojenectví v té době nevídané, kdekoliv jinde na světě, přičemž právě tyto dvě provincie, Iga a Koka jsou dávány do spojitosti s působením nindžů. Právě odtud měli pocházet ti nejtalentovanější z nich a právě odtud se pak mělo samotné nindžutsu, ve velmi zdokonalené podobě rozšířit do celého Japonska.

V dalším z významných nindža svitků zvaného Bansenshukai sepsaného samurajským válečníkem jménem Fujibayashi Yasutake z Kogy v roce 1676 je uvedeno k původu nindžucu, že se "objevilo" za čínského císaře Fu Xi (asi 2800 př. n. l.) a nadále došlo k jeho rozmachu za tzv. Žlutého císaře (2697 až 2597 př. n. l.). Následně bylo toto umění předáváno z generace na generaci, aniž by byly vyzrazeny jeho principy. Zde je vidět, že samotní nindžové věřili v historii, která se táhla o několik století dříve před skutečným obdobím, kdy se nindžutsu vůbec objevilo v historických záznamech v Japonsku. Dá se tvrdit, že příběh uvedený v Bansenshukai byl tvrzením jeho autora, který čerpal z příručky (svitku) Shinobi Hiden (jinak zvaného Ninpiden, další nindža manuskript, pozn. autora), protože k ní mohl mít přístup. Pokud tomu tak je, pomáhá to podpořit myšlenku jednotné a dobře propojené "nindža" komunity, která sdílela společný příběh původu. Problémem však je, že po díle Bansenshukai mnoho dokumentů jednoduše kopíruje informace a příběh z tohoto manuálu. Dá se říci, že samotní nindžové věřili, že jejich dovednosti mají původ v Číně, přičemž v určitém okamžiku bylo toto umění neznámým médiem přivedeno k břehům Japonska, kde bylo následně zdokonaleno a rozšířeno.³

³ Cummins Antony, In search of the Ninja, the historical truth of Ninjutsu, Vydavatelství The History Press, Cheltenham, Gloucestershire 2013, ISBN 978-0-7524-9210-0, str. 21

1.2 Objasnění pojmu Nindža

Vysvětlení samotného pojmu nindža je velmi složité. Je obecně známo, že japonština používá k zápisu slov znaky, které přejala z čínštiny, tzv. kandži znaky. Tyto znaky mívají různé významy, stejně jako slova v jiných jazycích psaných např. latinkou a stejně jako v jiných jazycích se význam slov může v průběhu dlouhých let měnit. Pro slova psané jako znaky to platí dvojnásob. Pro výraz či znak, dnes známý jako "nindža", který se začal používat až v populárních knihách dvacátého století se v dávných dobách používaly jiné výrazy. Nejčastěji používaný výraz "šinobi no mono" byl tedy ve dvacátém století zaměněn za výraz "nindža" představující pouze jiný způsob čtení stejného znaku. Pro popis těchto aktivit se dříve používaly výrazy jako šinobi, iga-šů, koga-šů, nusubito, rappa, nokizaru, kusa a mnohé další. Nejčastěji je ve spojitosti s tímto znakem uváděno právě slovo, či spíše spojení slov "no šinobi no mono" odkazující na jednu konkrétní osobu a ne např. na větší množství těchto osob jako v případě jiných výše zmíněných slov, např. rappa nebo nusubito (může označovat i skupinu těchto osob). Dr. Stephen Turnbull uvádí, že samotné slovo nindža, které je používáno tedy až mnohem později než samotné toto umění, pokud je psán s užitím čínských znaků tzv. kandži se vyslovuje sinojaponsky a je tvořeno dvěma odlišnými znaky. Znakem "nin", v japonštině s přidáním slabiky bi, psané slabičným písmem kana jako "šinobi" a dále znakem "ša", v japonštině znějícím jako "mono" znamenající osoba. První z těchto znaků může mít různé významy, ale všechny mají co dočinění se skrýváním a utajováním. Tato složenina se v japonštině čte nejčastěji jako "šinobimono". Pokud se mezi jednotlivé komponenty vloží partikule "no" čte se jako "no šinobi no mono". Může být zkráceno na "šinobi", což je termín používaný v nejstarších popisech tohoto umění, tedy ve válečných kronikách a divadelních hrách. Nejedná se však o pravidlo, protože ve většině popisů těchto utajených aktivit se nepoužíval ani termín šinobi ani termín nindža. Namísto toho se používaly jiné alternativní výrazy, jako rappa, kusa, nusubito a jiné. Slovo nindža tedy není přesným popisem toho, co toto slovo, respektive znak tvoří významově.⁴

⁴ Turnbull Stephen Dr., Nindža, kult japonského tajného boje bez příkras, Nakladatelství Naše vojsko, Praha 2003, ISBN 80-206-0652-1, str. 10, 11

Obrázek 1 - znak pro výraz Nindža (zdroj internet)

1.3 Problém s historickými záznamy

"Tajná služba musí zůstat tajnou" - americký generál George C. Marshall. Proč je problém s historickými záznamy o nindžích? Japonci i ve velmi dávných dobách byli velmi pečlivými "zaznamenávači" čehokoliv. Proto se můžeme i dnes dočíst, kolik měl konkrétní místní vládce mužů a kolik přesně, každý z nich obdržel koku (množstevní označení) rýže za své služby a jiné přesné historické záznamy. Proč je i přes tento fakt tak velmi málo informací o užití nindžů? Otake Risuke v předmluvě knihy *True Path of the Ninja* uvádí: "*Nindžutsu bylo drženo jako nejtajnější ze všech tajemství předávané speciální osobou jiné speciální osobě. V dnešní moderní době lidé nepokládají nindžutsu za nic víc než, co mohou najít na stránkách komiksů nebo novel, avšak skutečné nindžutsu a nindžové je něco, co bychom mohli nazvat špionáží a špiony, kteří jako takoví jsou mimochodem aktivní i v dnešní moderní době.*"⁵ (slovem aktivní Otake Risuke pravděpodobně myslel současné zpravodajské důstojníky, nikoliv nindži v pravém slova smyslu, pozn. autora diplomové práce)

⁵ Cummins Antony, Minami Yoshie, *True path of the Ninja* (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 9, 10

Odpověď můžeme najít mimojiné i v knize Janusze Piekalkiewicze, který uvádí: *"Vzhledem k tomu, že příslušníci tajných zpravodajských služeb jsou vázáni k mlčenlivosti, existuje jen velice málo literatury, která se spolehlivě a odborně zabývá jejich činností."* Dále také uvádí: *"Již v pravěku se lidé snažili dozvědět, jaké má jejich nepřítel zámysly, plány a prostředky. To, co nazýváme špionáží, existuje již několik tisíciletí. Tato činnost, často označovaná jako druhé nejstarší řemeslo, je pravděpodobně ještě starší než činnost úsměvně označovaná za nejstarší a mimo jiné často využívaná pro účely špionáže."*⁶

To co se nám tedy na první pohled může zdát nepochopitelné lze velice dobře vysvětlit nutností utajení, tedy činností, která je právě japonským nindžům, jakožto zpravodajcům přirozenou. Jednotlivé organizace, v historickém kontextu spíše klany, byly v jistém slova smyslu nepochybně zpravodajskými službami, jejichž veškerá činnost potřebovala být utajená. Nindžové vždy pracovali na úrovni utajení a klamu. O působení nindžů k nám bohužel z historických textů vystupuje díky této skutečnosti pouze velmi málo informací. Dost často dochází k tomu, že historické prameny popisují jednání nějaké osoby, přičemž v průběhu staletí bylo toto jednání označeno za nindžovský prvek. Dále často v japonské historii dochází k označení nějaké historicky populární postavy za nindžu. Příkladem může být velmi populární postava jménem Išikawa Goemon. Jednalo se v podstatě o banditu, který byl dlouhou dobu nepolapen. Kromě toho, že byl v průběhu let legendarizován do podoby jakéhosi japonského Robina Hooda, byly mu přisouzeny i nindžovské dovednosti. Samozřejmě až dlouho po jeho smrti. Išikawa Goemon se dokonce objevil jako regulérní nindža v japonském filmu Šinobi no mono. Tento film odstartoval nindža boom v sedmdesátých letech minulého století. Celá fikce kolem této postavy šla tak daleko, že největším protivníkem Išikawy Goemona je zde postava skutečného historického nindži známého pod jménem Sandayu Momochi, který je znám i pod jinými jmény jako např. Tanba Momochi. V Japonsku dříve válečníci často měnili svá jména po nějakých pro ně významných událostech, tak aby nové jméno vystihovalo novou podstatu osoby nebo jeho názorů popřípadě toho, co válečník prožil, tedy co vedlo ke změně jeho jména. Tanba Momochi byl ve skutečnosti velmi zkušeným

⁶ Piekalkiewicz Janusz, Historie světové špionáže, Nakladatelství Naše vojsko, Praha 2004, ISBN 80-206-0738-2, str. 11

nindžou středověkého Japonska. Tanba Momochi se, co by jako jeden z klanových vůdců provincie Iga, postavil tehdejšímu nejmocnějšímu vládci Odovi Nobunagovi při vyhlazovací invazi zvané "Iga no ran". Víme o něm s jistotou, že pomocí guerillového způsobu boje společně s ostatními klanovými vůdci odrazil první pokus o zničení provincie Iga. Při druhém pokusu o zničení provincie v roce 1581 měl údajně přijít o život. O jeho skonu je více teorií. Jedna z nich říká, že nindža jeho formátu by se nenechal zlikvidovat při plošné vyhlazovací akci. Bylo o něm známo, že udržoval několik identit a tak po opuštění provincie Iga patrně využil jednu z nich. Dvě z těchto teorií hovoří o útěku a využití skryté identity, avšak každá v jiné japonské provincii. Pouze třetí teorie hovoří o jeho skonu při obléhání pevnosti Kashiwabara. Jak je však známo, jeho tělo se na bojišti nenašlo. Zajímavé je, že v roce 1960 byl u obce Nabari, v dnešní prefektuře Mie, objeven hrob Tanby Momochiho. Prefektura Mie vznikla v podstatě sloučením provincie Iga a Ise, které spolu sousedily. Každopádně je to daleko od místa jeho údajného skonu v pevnosti Kashiwabara. Pokud by se jeho tělo po bitvě skutečně nenašlo značilo by to, že např. uhořel, což se předpokládalo, avšak to by pak nebyl pravděpodobně pohřben v místě, kde byl hrob nalezen. Každopádně tento výjimečný nindža byl tak i staletí po svém skonu schopen držet v tajnosti místo svého posledního odpočinku.

Kromě občasných historických záznamů, v podstatě střípků, nácházejících se v kronikách jako je např. Taiheiki, které se omezují na krátký popis jednání s uvedením, že např. daného útoku na hrad se mimojiné zúčastnilo 12 šinobi, koga-šú apod. lze čerpat z materiálů, které nám zanechali samotní nindžové. Jedná se o tzv. densho svitky nindžutsu. V těchto svitcích je většinou uveden původ a podstata samotného nindžutsu, nutné vybavení, filozofie, strategie, popis výroby jednotlivých zařízení, nástrojů, jedů, náčiní a potřeb, které jsou pro práci nindži důležité. Problém s těmito svitky je, že byly sepsány v dávných dobách jazykem, kterému v dnešní moderní době moc lidí nerozumí. Významy jednotlivých pasáží se tak mohou ztrácet v překladu nehledě na to, že na spoustě míst je uvedeno, že podrobnosti budou předány "kuden", což je výraz v japonštině užívaný pro ústní předání tradice. Nejedná se o nic neobvyklého, neboť podobně je tomu tak v tradičních japonských školách bojových umění, kde se mimo bojových technik vyučuje meteorologie, geografie, stavění opevnění, atd. Autor této diplomové práce již několik let studuje nejstarší tradiční japonskou

školu válečnického umění s názvem Tenshin shoden Katori shinto ryu, jejíž součástí je i defenzivní nindžutsu (techniky a prvky na obranu proti nindžům, pozn. autora diplomové práce), jehož tradice je rovněž předávána metodou "kuden". Tento způsob předání zabraňuje tomu, aby nemohla být celá tradice školy předána nepovolanou osobou, která by si teoreticky řekněme pouze přečetla nějaký svitek. Tato forma předání nauky tedy slouží jako zajištění kompletního předání tradice dané školy ze skutečného učitele na skutečného žáka. Ten kdo je vně systému tedy nikdy nebude mít kompletní znalosti dané školy i kdyby si je teoreticky někde přečetl.

1.4 Co je vlastně nindžutsu

Obecně je nindžutsu kromě specializace na sběr zpravodajských informací a plnění úkolů spojených s touto problematikou, často mylně považováno za nějaké speciální bojové umění obsahující konkrétní bojové techniky. Tedy ovládnutí konkrétních bojových chvatů, hmatů, pák, úderů a kopů, včetně v té době používaných zbraní zahrnující i zbraně a náčiní zcela specifické. Jedná se bohužel o dezinterpretaci, která je takto několik desetiletí mylně prezentována i mnohými lidmi z oblastí bojových umění. Nindžutsu je tzv. Gungaku, tedy válečnické umění spadající do oblastí vojenské strategie. Nikde v žádném dosud historicky autentickém díle, tedy svitku nindžutsu, není toto umění spojeno s konkrétními bojovými technikami. Od některých lidí pohybujících se v oblasti bojových umění, tvrdících o sobě, že jsou pokračovateli nindžovské tradice, můžeme slyšet, že pokud se chceme dopátrat pravdy, hledáme na špatném místě a měli bychom navštívit dojo, kde se "nindžutsu" vyučuje. Otake Risuke (mistr Tenshin Shoden Katori Shinto Ryu - jedna z nejstarších tradičních škol bojových umění v Japonsku) uvádí ve své knize: *" Nindžutsu je mistrovské zvládnutí znalostí z oblasti špionáže, astronomie, geografie, lidské psychologie a dále zvládnutí principů obrany proti těmto metodám, jakož i zvládnutí mnoha dalších metod nindžutsu. Nindžutsu zahrnuje umění kradmého vstupu do nepřátelského teritoria a budov za účelem obstarávání důležitých informací, krádeže různých věcí, umístění falešných informací a provádění různých jiných vojenských aktivit zahrnujících sabotáže a úkladné vraždy. Nindžové byli aktivně používáni velkým počtem vojenských vůdců pro politické a vojenské účely*

zejména v období válčících států do konce období Edo (tedy zhruba od poloviny 15. století do 1867 - pozn. autora diplomové práce)."⁷

Antony Cummins uvádí v předmluvě moderního překladu nindžovského svitku Shoninki, knize kterou nazval komplexně True path of the Ninja: *"První co mne z historického nindžutsu zasáhlo, byla absolutní laxnost popisu bojových instrukcí. Můžete nalézt doporučení co dělat v případě boje, doporučení konkrétních triků pro úkladnou vraždu, ale nenajdete jednoduchou odpověď, jak bojovat. To mě velmi zasáhlo a upadl jsem do stejné pasti jako většina moderních lidí ve snaze odhalit minulost. Zjistil jsem, že věříme médii ovlivněné zpopularizované historii. Pokud se vrátíme zpět do osmdesátých let minulého století, nindža zde byl úkladný vrah, vkrádající se v černém oděvu. Nebyl to bojovník, byl to úkladný vrah z temnot, zloděj z deštivé bouře. V devadesátých letech to byl spirituální válečník na cestě bojového osvětlení. Skutečnost je však zcela jiná."*⁸

Pokud budeme chtít čerpat skutečné, historicky pravdivé informace o nindžích, způsobu jejich života, jejich znalostech, vědomostech, dovednostech, nástrojích které používali a činnostech které vykonávali, nemůžeme se bohužel spoléhat na informace z internetu a musíme si dát velký pozor i na značné množství dostupné moderní "řádoby" odborné literatury vztahující se k tomuto tématu, stejně tak jako na informace od lidí, kteří se prohlašují být pokračovateli této dávné tradice. Toto téma je totiž opředeno tolika mýty a dezinformacemi, které je šířeno mnohými "odborníky" vydávajícími své informace za ty jediné pravé a zaručené, že si na začátku shánění informací o tomto tématu můžeme připadat, že jsou velice dobře dostupné a upadnout tak do tenat zcela mylných informací, jejichž odhalení vyžaduje mnoho sil, zdravého rozumu, logického a dedukčního myšlení spojeného s velkou časovou dotací. Při studiu nindžutsu je asi největším šokujícím faktem zjištění, že ani v jednom ze starých svitků psaných skutečnými nindži v dávných dobách, jako odkaz pro budoucí generace, není nikde popis konkrétních bojových technik a tedy lze téměř s jistotou tvrdit, že nindžucu

⁷ Risuke Otake, Strategy and the art of peace, Nakladatelství Nippon Budokai, Tokio 2016, ISBN 978-4-583-10984-8, str. 179

⁸ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 19

neodkazuje na nějaké konkrétní bojové školy, jak tvrdí někteří dnešní protagonisté vydávající se za “poslední” z nindžů. Nindžucu by se dalo zařadit do tzv. “gungaku heiho”, tedy válečných umění, vztahujících svoje znalosti k taktice, strategii, speciálním dovednostem zahrnující léčení, jedy, výbušniny a mnohým jiným dalším znalostem včetně znalostí tehdejší astronomie, geografie, lidské psychologie a v neposlední řadě i techniky obrany proti použití takto vycvičených osob, tedy dovednostem, které by se daly nazvat kontrašpionáží, a které tradiční japonské školy bojových umění nazývají termínem shinobi-yaburi. Nejvýznamnějšími dosud nalezenými densho svitky nindžucu jsou Shoninki (Natori Sanjuro Masatake - 17. století), Bansenshukai (Fujibayashi Yasutake z Kogy - 1676), Ninpiden (známý též jako Shinobi hiden, Hattori Hanzo - 1560). Tyto materiály vypovídají o reálných technikách užití umění nindžucu v podmínkách tehdejší doby. Na obrázku níže je vyobrazen originál výtisku Bansenhukai (zdroj Internet)

Obrázek 2 - originál Bansenhukai (zdroj internet)

1.5 Zmínky v historii

1.5.1 Války Gempei

Pokud se budeme zabývat historií nindžů musíme nevyhnutelně studovat historii samotného Japonska jako celku a zasazovat danou problematiku do historického kontextu. V ranných dějinách Japonska se vyskytuje mnoho legend s nindžovským podtextem. Dr. Turnbull uvádí: *“I když nebereme v úvahu takovéto legendy, nindžovské aktivity lze nalézt ve zvláštní kategorii literatury známé jako gunkimono nebo gunki monogatari, válečných příbězích samurajů, a to již v raném období. Tyto eposy, srovnatelné s Iliadou, zachycují předpokládané skutky samurajských hrdinů během občanských válek 11. a 12. století. Ačkoliv je někdy sporné, jde-li o historický záznam, gunkimono jsou velmi užitečné*

k osvětlení samurajských hodnot a technik boje. Prvním gunkimonem je Šómonki, zabývající se potlačením povstání Tairy Masakada a dokončené pravděpodobně krátce po jeho smrti v roce 940. V Šómonki jsou zahrnuty části popisující použití tajného agenta. Pracuje ve stylu naikanů (vnitřní agenti) Mistra Suna, ale kontext naznačuje, že by měl být považován, pokud je to nezbytné za placeného šikana. Špiona najal Taira Jošikane, viceguvernér provincie Šimóza a Masakadův strýc, který učinil slavný slib, že povstání ukončí. Naikan sám je Masakadův sluha Hasecukabe no Koharumaru. Zdá se, že Jošikane kontaktoval Koharumarua a pozval ho do svého obydlí. Zde ho požádal, aby se vrátil k Masakadovi a prováděl špionážní práci ve prospěch Jošikaneho. Jošikane mu slíbil bohatou odměnu a povýšení ve vojenské hodnosti, jakmile svou úlohu dokončí. Koharumaru zcela spolkl návnadu a se svým druhem, přiděleným Jošikanem, se vrátil do Masakadových služeb. Každý z nich nesl náklad dřevěného uhlí, snad proto, aby zdůvodnili Koharumaruovu nepřítomnost. V průběhu dvou dnů, které zde strávili na hlídce, Koharumaru provedl druhého muže po okolí a ukázal mu umístění skladišť. Také ho upozornil na Masakadovu ložnici a vysvětlil obecné obranné rozložení. Muž se pak vrátil do Jošikanova hlavního stanu, zatímco Koharumaru zůstal, a poskytl Jošikanemu úplnou zprávu o tom, co zjistil. Jošikane brzy provedl noční útok, který i přes tyto důvěrné informace nebyl vítězný.”⁹

Z tohoto příběhu se zdá být právě druhý muž pohybující se s Koharumaruem pravým nindžou par excellence, sbírající informace v nepřátelské pevnosti pod spolehlivým krytím, “užitečného idiota” v podobě Koharumarua, který nakonec za svou zradu zaplatí životem z rukou svého pána. Tento druhý, v příběhu nejmenovaný muž, se vrací ke svému pánovi Jošikanovi a poskytuje cenné informace pro dobytí pevnosti.

Je třeba zdůraznit, že Japonsko převzalo ve starých dobách mnoho věcí z Číny, avšak v drtivé většině případů došlo k přizpůsobení převzatých věcí způsobem Japoncům vlastním. Japonsko tedy ve svém raném období převzalo mimo jiné i státní zřízení, tedy císařství, po vzoru Číny, kdy však v průběhu let došlo k vzestupu vojenského stavu samurajů a moc císaře byla nakonec zatlačena do pozadí. Samurajské rody bohatly a sílily potlačováním lokálních povstání

⁹ Turnbull Stephen Dr., Nindža, kult japonského tajného boje bez příkras, Nakladatelství Naše vojsko, Praha 2003, ISBN 80-206-0652-1, str. 16

a nepokoju proti trůnu, až se dva nejvýznamnější rody zvané Minamoto a Taira utkali o nadvládu ve válkách Gempei (1180 až 1185). O těchto válkách pojednává klasický japonský válečný epos "Heike monogatari", v češtině vydán pod názvem "Příběh rodu Taira". Ačkoliv jeden z manuskriptů nindžucu uvádí právě období válek Gempei jako rozmach většího použití nindžů, samotný válečný epos jejich užití zmiňuje pouze v náznacích. Snad je tomu proto, že tento válečný epos byl psán pro aristokratické čtenáře, kteří chtěli slyšet o hrdinných skutcích svých předků, samurajů, a kteří stáli svým protivníkům čelem a nikoliv o agentech, špionech jejichž cenné informace a služby rozhodovaly ve válečném konfliktu vedených právě samuraji. Ve válkách Gempei skončila jedinečná kapitola samurajské historie, kdy byly noční vpády do chráněných míst vedeny téměř džentlmensky vyvoláváním jmen útočníků, kteří si tak podle zvyku osnovali právo být první v bitvě a získat si tak slávu. Budoucí noční vpády do hradů a pevností již nebudou probíhat tímto okázalým způsobem, ale budou více odpovídat klasickým nindžovským přepadům, přičemž budou vykonávány těmito speciálně vycvičenými osobami v kombinaci s použitím konvenčních válečníků, tedy běžných samurajů nespécializovaných v dovednostech šinobi.

1.5.2 Období Kemmu

Toto období, které je spojeno s válkami Nambokučó, což v překladu z japonštiny znamená doslovně války mezi Jižním a Severním dvorem, je vyhocením císařského schizmatu a pokusem císaře Godaiga (1319 - 1338 n. l.) sesadit šogunát ve snaze obnovit svoji císařskou moc. Císaři Godaigoovi byl velmi nápomocen samurajský šlechtic, vojevůdce jménem Kusunoki Masašige, kterému je později přisuzováno založení školy nindžucu zvané Kusunukirjú. O tomto vojevůdci je historicky známo, že byl vynikajícím válečným stratégem a byl velmi loajální císaři Godaigoovi. Kusunoki Masašige byl lídrem skupiny zvané Akutó, která měla ve svých řadách spoustu lidí právě z provincie Iga, tedy z provincie, která je nejvíce spojována právě s nindži. Kusunoki Masašige sice obohatil a ovlivnil následné používání válečného umění o způsoby guerillového válčení, avšak on sám nemůže být považován za nindžu, protože jak uvádí Turnbull: *"Co se nyní označuje jako Masašigeho nindžucu, to je ve skutečnosti velmi dovedné guerillové válčení typické překvapivými útoky, nočními operacemi"*

a lišícími se velmi ostře ode všeho, co Mistr Sun považoval za válčení s užitím klamu. Přetrvávající podmínky při vedení válek Nambokučo zvláště dobře odpovídaly tomuto způsobu vedení boje a umožňují nám poprvé v samurajské historii sledovat úspěšné operace umění skrytého válečníka. V tomto pahorkatém a zalesněném území docházelo k častým obléháním opevněných míst a pravidelné bitvy byly spíše výjimkou.”¹⁰

Z dané doby je jedním z nejznámějších příkladů použití nindžů, respektive užití nindžucu pro dobytí opevněného hradu, noční útok na hrad Kasagi. Tuto příhodu zachycuje japonská kronika známá pod názvem Taiheiki. Skupina asi padesáti válečníků zdolala severní nejpříkřejší hradní kamennou zeď vysokou bezmála 460 m. Po zdolání této zdi provedli tito válečníci rychlý průzkum pevnosti, zjistili složení obránců hradu, tedy odkud tyto jednotky pocházejí a dokonce zjistili kde má útulek samotný císař. Když procházeli tímto, defakto vojenským ležením nepřítelů, byli zastavováni obráncem hradu na jejichž dotazy odpovídali, že jsou zvláštními jednotkami určených k obraně proti překvapivému nočnímu přepadu. Následně je všichni považovali za spřátelené jednotky a již je nikdo nezastavoval. Poté co se rozmístili a zaujali výhodná bojová postavení, začali zakládat požáry, tropili hluk a vydávali bojové pokřiky ve snaze o způsobení co největšího zmatku mezi obránci hradu. Ve chvíli maximálního zmatku zaútočili zvenčí konvenční šogunátní jednotky. Hrad padl a i přesto, že císař Godaigo uprchl, byl později zajat.¹¹

Bojovníci účastníci se nočního přepadu hradu Kasagi byli nindžové v pravém slova smyslu, neboť zdolali nesmírně vysokou a příkrou hradní zeď, za užití klamu provedli průzkum hradu a rozmístili se na nejdůležitější místa hradu, způsobili nesmírný zmatek v řadách obránců a v podstatě zapříčinili pád samotného hradu. Běžné konvenční jednotky by tohoto výkonu nebyly schopny dosáhnout nebo by jej dosáhli s maximálním vypětím všech sil a nepochybně obrovských ztrát. Tito válečníci, ať už je nazýváme jakkoliv, museli mít zcela jistě speciální výcvik. Zde je potřeba zmínit, že i v Japonsku je mnoho dialektů a nejinak tomu bylo ve středověku. Pokud útočníci mluvili s obránci a byli schopni

¹⁰ Turnbull Stephen Dr., Nindža, kult japonského tajného boje bez příkras, Nakladatelství Naše vojsko, Praha 2003, ISBN 80-206-0652-1, str. 24, 25

¹¹ McCullough Craig Helen, The Taiheiki – A chronicle of Medieval Japan, Nakladatelství Tuttle Publishing, Vermont USA 2004, ISBN 978-0-8048-3538-1

je ošálit a přesvědčit o tom, že jsou spřátelené jednotky, museli ti, kdo s nimi mluvili, použít stejného dialektu. Tuto techniku využívá právě nindžucu. Rovněž museli být útočníci oblečeni stejně nebo podobně jako obránci, přičemž pro samuraje, respektive konvenční válečnické síly, bylo spíše typické, že byli oblečeni tak, aby se právě odlišovali od nepřítele a nikoli obránců.

V období Kemmu docházelo tedy k velkému rozsahu použití válečníků, jež měli speciální znalosti a dovednosti více než v dřívějších dobách, přičemž do takových válečných operací byly však více zapojovány i běžné konvenční jednotky samurajů. Jak je psáno výše, bylo více využíváno guerillového způsobu boje a díky tomu se měnil charakter vedení boje ze strany samotných samurajů, kteří již nevyvolávali na bojišti své jméno a své předchozí úspěchy a nevyjmenovávali své předky ve snaze být první v bitvě s cílem ukořistit hlavu nejstatečnějšího nepřítele. Tento způsob vedení války byl pro samuraje typickým jakož i skutečnost, že se v dřívějších dobách jednalo spíše o lukostřelce než o samuraje, jak je známe z dnešního pojetí, tedy jako válečníky stojící s mečem v ruce čelem svému nepříteli.

1.5.3 Zničení Igy a Kogy

Války Nambokučó se odehrávaly blízko provincií Iga a Koga, které jsou v moderní historii považovány za kolébkou nindžů. I přes to, že se v těchto dvou provinciích vyskytovali nindžové, respektive celé rodinné klany s velmi dobře propracovanými metodami pro skryté vedení boje a dalšími vynikajícími znalostmi a dovednostmi není žádným tajemstvím, že umění známé jako nindžucu bylo používáno i mimo tyto dvě provincie již velmi dávno. Tedy pohled na tyto dvě provincie jako na kolébkou nindžů je správný jen částečně. Důvodem proč zrovna provincie Iga a Koga poskytla možnosti pro rozvinutí takových dovedností u celých rodinných klanů je nasnadě při pohledu na mapu Japonska. Tehdejší provincie Iga, dnešní prefektura Mie a provincie Koga, dnešní prefektura Omi, byly chráněny horskými pásy a cestu do těchto dvou provincií umožňovalo pouze několik vysokohorských průsmyků. Ochranu horami neposkytovala pouze severní strana provincie Iga, kde však sousedila s provincií Koga. Tato oblast Japonska leží v úzkém pruhu země mezi zálivem zvaným Owari a velkým jezerem Biwa, kde se nachází tehdejší hlavní město Kjóto. Mezi tímto koridorem

probíhaly dvě hlavní dopravní tepny tehdejšího Japonska. Cesta zvaná Tokaidó vedoucí podél pacifického pobřeží a dále cesta zvaná Nakasendó, která se stáčela do vnitrozemí a procházela tzv. "Japonskými Alpami". Toto území spojovalo obchodní cesty vedoucí do tehdejšího hlavního města Kjóto. Mezi na západě ležící horou Kasagi a na jihu se rozprostírající horou Jošino leží obrovský horský řetěz, ve kterém se často potulovali asketičtí horští mniši Jamabuši, přičemž mnoho historických záznamů tyto hory zmiňuje v souvislosti s větším výskytem banditů.

Dalším faktorem proč zrovna tyto dvě provincie umožňovaly většímu rozkvětu nindžutsu než ostatní provincie v Japonsku je větší volnost jejich obyvatel z rukou jejich místního vojenského vládce z rodu Nikki, který velmi respektoval válečnické kvality rodin z Igy a nijak je neomezoval, čímž jim v podstatě umožnil cestovat i do ostatních oblastí celého Japonska, což v té době bylo něčím vyjímečným. Tento vztah mezi vládnoucím rodem provincie a jeho talentovanými obyvateli nakonec vedl k pádu celé provincie ve válce zvané Iga no Ran. Mnoho lidí z oblasti bojových umění tvrdí, že vojenský vládce Oda Nobunaga zničil Igu proto, že chtěl zničit samotné nindži. Nikde v dostupných materiálech se však nepíše o tomto důvodu. Když jsem se snažil pátrat po historických souvislostech zjistil jsem, že zničení provincie Iga a Koga nemá přímou souvislost s nindžutsu, ale s válečnickými a mocenskými ambicemi rodu Oda. Rod Oda, v čele s nejmocnějším z nich, Odou Nobunagou, který v podstatě jako vojenský vůdce ovládal podstatnou centrální část Japonska, přičemž jako regent tomuto území v podstatě vládl, neboť měl nad většinou knížat i císařským dvorem převažující vojenskou moc. Nenechal se jmenovat vojenským vládcem, šógunem, jako jiné předchozí mocné vojenské rody a snažil se ovládnout dosud jím nekontrolovaná území. Jedním z nich byla provincie Ise, která dříve s provincií Iga tvořila jedno území. Tyto dvě provincie se rozdělily v roce 680 n.l. Obyvatelé Igy a její vládnoucí rod Nikki měl s rodem Kitabatake z provincie Ise úzké vazby. Rod Kitabatake za podpory jiných západních rodů Móri, Takeda a Uesugi se postavil na odpor rodu Oda. Celý spor byl samozřejmě, jak se na středověké Japonsko sluší a patří, vyřešen válečným tažením. Výsledkem byly mírové dohody, ze kterých v podstatě vzešlo splnutí klanu Kitabatake s klanem Oda. Tomonori Kitabatake tak pokračoval jako loutkový vládce Ise, avšak s představou, že po jeho smrti převezme vládu nad provincií rod Oda zastoupný Nobunagovým

synem Nobuem, který si vzal jeho dceru. Zbylí členové rodu Kitabatake po smrti Tomonoriho nepřijali toto dědictví a postavili se na odpor, přičemž se k nim přidali rody z provincie Iga a Koga. Tomonori Kitabatake nechal v dřívějších dobách uprostřed provincie Iga zbudovat hrad Marujama, neboť i on měl mocenské ambice vůči svému mírumilovnému sousedovi. Později od tohoto plánu však díky válečnické pověsti svého souseda upustil. Tento hrad však posloužil rodu Oda k vybudování předsunuté základny v provincii Iga. Síla tohoto hradu však byla obyvatelům Igy již při jeho budování tak zjevná, že práci na něm se zúčastnilo v přestrojení za dělníky několik nindžů z Igy, aby byli později jejich rody schopné vyhodnotit jeho slabá místa. Opět perfektní ukázka schopností nindžů z Igy. Hrad velmi rychle padl po nindžovském přepadu a nepřátelé Igy byli pronásledováni zalesněnými údolími a zaplavenými rýžovými poli. Vítězství bylo úplné. Rod Oda touto porážkou utrpěl velkou hanbu, jejíž odplata na sebe nenechala dlouho čekat. Poražený Oda Nobuo, Nobunagův syn, shromáždil armádu čítající asi 12.000 válečníků a provedl v roce 1579 invazi do Igy ze tří směrů. Proti mužům z Igy, kteří byli početně sice v nevýhodě, ale byli na domácí půdě, znali velmi dobře prostředí, měli dobrý výcvik a bránili svoji rodnou provincii za využití guerillového způsobu válčení, neměla Nobuova armáda šanci. Celé tažení skončilo dalším velkým neúspěchem a hanbou rodu Oda. Tragédie na sebe nenechala dlouho čekat. Dva zrádní samurajové z Igy v roce 1581 nabídli Odu Nobunagovi spojenectví a pomoc jako průvodci při další invazi do provincie Iga. Oda Nobunaga shromáždil armádu o síle 44.300 válečníků a zahájil druhou invazi do Igy, tentokrát ze šesti směrů. Zpravodajská služba Igy, jako vždy předtím, fungovala perfektně a tak bylo nindžům jasné, že tak velké přesile nebudou moci dlouho vzdorovat a zejména nebudou moci provádět přepady ze zálohy. Své síly tedy rozdělili do dvou skupin. Jedna u hradu Ueno, druhá u hradu Marujama. Odtud chtěli pohotově zasahovat na místech, kde to bude nejvíce potřeba. Oda Nobunaga, však prováděl taktiku spálené země, aby zabránil guerillovému způsobu vedení boje. Obránci Igy tak nemohli využít zázemí svých vesnic a byli nuceni se stáhnout do opevněných postavení, tedy hradů a pevností.

Jako poslední padla pevnost Kashiwabara. Historické prameny uvádějí, že řeky Igy a Kogy se zbarvily do ruda krví. Nebyly ušetřeny ani ženy a děti.¹²

1.5.4 Období Tokugawa

Toto období bylo převážně obdobím míru. Vojenský vládce Ieasu Tokugawa zvítězil v roce 1600 v bitvě u Sekigahary, která byla snad největším střetnutím samurajských armád v historii Japonska. Došlo k upevnění jeho moci v neprospěch mladého potomka zesnulého vojenského vládce Tojotomi Hidejošiho. Ieasu Tokugawa se po této významné bitvě a následně po opětovné porážce syna Tojotomi Hidejošiho v bitvě o hrad Ósaka stal nejvyšším vojenským vládcem Japonska, šógunem a v podstatě jeho rod nastolil v Japonsku mír, trvající až do období Edo, kdy došlo k vzestupu císařské moci. Tokugawa Ieasu byl velmi prozíravý vládce a vydržoval si v podstatě své vlastní speciální oddíly nindžů. Jeden z jeho šestnácti generálů nebyl nikdo jiný než slavný Hattori Hanzo, muž pocházející z Igy a představující slavnou nindžovskou tradici. To bylo i důvodem, proč po kravé porážce Igy byli mnozí uprchlí obyvatelé Igy velmi vřele přijati u dvora Tokugawy Ieasua i přes to, že byl v té době v podstatě vazalem Ody Nobunagy. Tento akt byl posléze v roce 1582 oceněn protisluzbou jejich hostiteli, neboť Oda Nobunaga byl v pomstě postřelen dvěma nindži, kteří jej chtěli ze vzdálenosti asi 300 m zastřelit arkebuzami. Oda Nobunaga byl poraněn na rameni a osm jeho druhů bylo při útoku zabito. Nindžům se podařilo uprchnout, neboť znali dobře terén. I přes to, že se jim úkol nepodařil, vypovídá to velmi o jejich značných schopnostech, neboť byli schopni zjistit, kudy se bude pohybovat Nobunagova družina, na tomto místě připravit léčku a posléze i uprchnout.

Oda Nobunaga nebyl nindži zabit a přesunul se do blízkého chrámu k odpočinku. Zde byl posléze nečekaně napaden jedním z jeho vlastních generálů, Micuhidem Akečim. Tento útok byl proveden v noci, když Oda Nobunaga spal a provedl jej osobně generál Micuhide za pomoci jeho vlastních konvenčních jednotek. Nejednalo se o nindžovský přepad, ale o konvenční útok. Díky nepřítomnosti

¹² Turnbull Stephen Dr., Nindža, kult japonského tajného boje bez příkras, Nakladatelství Naše vojsko, Praha 2003, ISBN 80-206-0652-1, str. 59 - 76

velkého počtu osobních stráží lorda Ody, kteří válčili s klanem Móri na západě země byl útok úspěšný a Oda Nobunaga zemřel vlastní rukou posléze, co se urputně bránil a bylo mu jasné, že je to jeho konec. Následně byli vyhlazeni všichni příslušníci rodu Oda, kteří byli nalezeni. Ieasu Tokugawa, který byl v té době vazalem rodu Oda se zrovna nacházel v Sakai a měl s sebou jen malou družinu nejbližších. Nebyl tedy v postavení, kdy by se mohl postavit Akečimu, přičemž byl nucen vrátit se zpátky do své rodné provincie Mikawa. Mohl tak učinit po moři nebo po souši. Rozhodl se pro cestu po souši. Cesta přes centrální pohoří byla však plná banditů z řad potulných samurajů bez pána a rovněž i plná Akečihových mužů. Na pomoc přispěchali právě zbylí mužové z Igy, kteří se Ieasu Tokugawovi odvěděli za jeho vřelé přijetí po zničení jejich provincie. Pomohli mu přejít nebezpečným územím za využití svých znalostí a zkušeností, vyčistili cesty od banditů a doprovodili jej až k hranicím Igy, kde se k nim připojili další Igstí válečníci. Dr. Stephen Turnbull uvádí: *”Ieasu nikdy nezapomněl na vděčnost, jíž byl zavázán mužům z Igy, a odměnil je i s jejich sousedy z Kogy neobvyklým, ale velice vhodným způsobem tím, že jich 300 přijal do své stálé služby. Pro tyto muže námezdní dny skončily, ale jakou vizi měl Ieasu! Konečný sjednotitel Japonska, muž, jehož šogunát trval až do moderní doby, pomohl zajistit převahu svého rodu nikoli zničením těchto dědičných těles úkladných vrahů, ale tím, že je přijal do svých služeb a nemusel se tedy obávat, že svoje umění použijí proti němu. Nic nedokazuje lépe předvídavost tohoto muže než skutečnost, že dokonce z nindžů učinil své vlastní! Oddíl vojska z Igy o síle 200 mužů byl pod vedením muže, který se v populárních pracích objevuje jako nejslavnější ze všech nindžů: Hattori Hanzó Masašige, působící jako průvodce v Ize. Hanzó, jak je obecně známo se narodil v roce 1541 jako syn Hattoriho Jasunagy, dědičného poplatníka Tokugawů. Svou první bitvu vybojoval v 16 letech ve formě nočního útoku na hrad Udo v roce 1557 a odešel s vyznamenáním do bitev u Anegawy (1570) a Mikatagahary (1572). Přezdívali ho Ďábelský Hanzó, aby byl odlišen od dalšího významného mikawského samuraje Watanabeho Hanzóa. Hattori Hanzó zemřel v roce 1596 ve věku 55 let a jeho pokračovatelem byl jeho syn Hattori Iwaminokami Masanari.”*¹³

¹³ Turnbull Stephen Dr., Nindža, kult japonského tajného boje bez příkras, Nakladatelství Naše vojsko, Praha 2003, ISBN 80-206-0652-1, str. 79, 80

Hattori Hanzó k nám vystupuje z historie zejména díky svému dílu, nindža svitku, známému pod názvem Shinobi Hiden nebo také jinak Ninpiden. Jako zajímavost se sluší uvést, že jméno Hattori je rodové, kdežto Hanzó označuje osobu, ale i sociální postavení. V tomto případě hlavu rodu Hattori. Jméno Hattori Hanzó tak mělo v rámci tohoto rodu více mužů. Svitok Ninpiden tak nebyl napsán jedním z nich, ale byl psán kontinuálně více nositeli tohoto jména. Shora zmíněný Hattori Hanzó, zvaný též Ďábel Hanzó byl vlastním jménem Hattori Masanari Hanzó a v pořadí byl druhým pokračujícím autorem svitku. Jeho předchůdcem byl pochopitelně jeho otec Hattori Jasunaga Hanzó a pokračovatelem pak jeho syn.¹⁴

2 Základní koncepty a filozofie nindžucu

Tím nejzákladnějším prvkem je porozumění konceptu představovaného samotným ideogramem, tedy znakem pro shinobi, který sám o sobě nese následující významy: vytrvalost, trpělivost, odolnost, utajení a neviditelnost. Pro agenty zběhlých ve špionáži je ideogram shinobi konotací pro špiona, tajného agenta, zloděje, infiltrátora. V Bansenshukai jeho autor Fujibayashi Yasutake vysvětluje, že ideogram shinobi zahrnuje znak pro srdce a pro čepel, protože aby se shinobi ponořil hluboko do jádra nepřítele, musí proměnit své srdce ve zbraň, která je tvrdá a ostrá jako čepel. Fujibayashi v Bansenshukai (1676) doslova uvádí: "*V naší zemi používáme ideogram shinobi, protože má hluboký význam. Aniž byste si uvědomili význam, bude pro vás obtížné udělat na této cestě byť jen první krok.*" Nindžutsu tedy není cesta pro slabé povahy. Zvládnutí všech potřebných dovedností vyžaduje enormní sebekontrolu a takovou úroveň oddanosti a odolnosti, jaké nejsou běžní lidé schopni dosáhnout. Nindžové žili v samurajské společnosti, mnohdy byli sami samuraji nebo osobami na stejné úrovni sociálního žebříčku, museli zůstat skryti ve stínech, vždy blízko centru dění, avšak vždy mimo ně. Níže autor diplomové práce uvede některé ze základních konceptů nindžutsu, které toto umění ovlivnilo nejvíce stejně tak jako jiná odvětví japonských válečnických umění.

¹⁴ Cummins Antony, Yoshie Minami, The secret traditions of the Shinobi (Hattori Hanzo's Shinobi Hiden and other Ninja scrolls), vydavatelství Bull snake books, Berkeley, California v roce 2012, ISBN 978-1-28394-435-6, str. 8, 9

2.1 Původ vesmíru

Taoistický mýtus o stvoření vesmíru silně ovlivnil myšlení samurajů a nindžů. Podle mýtu existovala předtím, než existoval vesmír, beztvará oblast nazývaná Wu-chi (Předvesmír), která se vyvinula v T'ai-chi (Velký konečný vesmír). Velký konečný vesmír se pak rozlišoval na negativní a pozitivní prvky zvané Jin a Jang (v Japonsku In a Yo). Jin a Jang jsou si navzájem protikladné, doplňují se. Dualita, která se nachází například v mužském a ženském těle, světle a temnu, ohni a vodě. Jin a Jang se dělí na nebe, zemi a člověka (koncept v Japonsku zvaný TENCHIJIN, viz níže), toto vše existuje ve čtyřech ročních obdobích, jaro, léto, podzim, zima a tvoří základ pěti prvků: země (do), oheň (ka), kov (gon), voda (su), dřevo (moku). Z těchto pěti prvků vzniká osm trigramů: nebe (gian), jezero (dui), oheň (li), hrom (zhen), vítr (xun), voda (kan), hora (gen) a země (kun). Jin a Jang jsou také země a nebe. Když tělo zemře, Jin a Jang se oddělí. Element Jin, tedy tělo se rozpadne a vrátí se zemi, zatímco element Jang, tedy duch se navrátí nebesům. Proto smrt není konec, ale pouze začátek nové fáze života. Porozumění těmto principům pomáhalo samurajům i nindžům čelit smrti beze strachu.

2.2 Nebesa, země a člověk - Tenchijin

Antony Cummins uvádí: *"Koncept Tenchijin neboli koncept nebes, země a člověka znamená jednotu vesmíru. Konfucíánský mudrc Mencius řekl, že aby člověk mohl zvládnout zemi musí vzít v úvahu nebeský čas, výhody země a harmonii člověka. Tradice starodávné samurajské školy Natori-Ryu založené samotným autorem Shoninki rozděluje tyto prvky následovně:*

1) nebeský čas

- a) datum (důležité při věštění)
- b) systém 12 znamení zvěrokruhu (čínský zvěrokruh)
- c) 10 nebeských znamení
- d) příznivá a nepříznivá znamení
- e) energie jednotlivého ročního období (důležité pro věštění)

2) výhody země

- a) vzdálenost
- b) strmost nebo plochost
- c) velikost
- d) život a smrt

3) harmonie člověka

- a) jednotu všech lidí všech tříd

Generálové plánující bitvu nebo shinobi připravující se na svoji misi výrazně zvýší své šance na úspěch, pokud porozumí této triádě a sladí nebe, zemi a člověka ve svůj prospěch."¹⁵

2.3 Koncept In a Yó

Bansenshukai rozděluje umění shinobi podle In a Yó, také známé jako jin a jang. Toto dílo uvádí, že jakékoliv dovednosti obsahující koncept shinobi zahrnuje obojí, In i Yó. In jsou schopnosti temnot a Yó jsou schopnosti světla. Praktické příklady in-nin zahrnují cestování mimo dohled přes pohoří daleko od používaných cest, kradmý pohyb na nepřátelském území v noci, překonávání zdí, infiltrace budov a kradmé pronikání do chráněných míst. Naopak yó-nin zahrnuje převleky za jiné sociální vrstvy, kterým bylo umožněno volně cestovat, např. potulný mnich, obchodník, atd. se zvládnutím konkrétních dialektů a chování náležejícího příslušné sociální třídě podle konkrétního převleku. Shinobi pracující v převleku potulného mnicha musel tedy zvládnout rutinu takového mnicha, aby jeho chování nebylo podezřelé. Samotný převlek tedy nestačil. Práce v převleku samozřejmě zahrnovala sběr informací o nepříteli spočívající např. ve tvorbě map nepřátelského území, počítání posádky nepřátelského hradu, průzkum budov a jiných chráněných míst v převleku. Jiným příkladem schopností yó-nin může být umístění ženských agentek shinobi zvaných japonsky kunoichi do nepřátelských obydlí, šlechtických dvorů apod. Nindžové menšího sociálního postavení mohli dokončit svoji misi použitím schopností in-nin nebo yó-nin, avšak nindžové z vyšších sociálních vrstev nebo ti více zkušenější mohli měnit svůj záměr mixováním těchto schopností. Jako příklad lze uvést nindžu, který vnikl do nepřátelského hradu za pomoci odcizeného hesla v převleku za vojáka nepřátelského hradu (yó-nin), kde následně provede infiltraci v tajnosti po zdolání dalších zdí nebo prostor, kam nemá běžný voják přístup (in-nin).

¹⁵ Cummins Antony, Ninja skills, Nakladatelství Watkins, Londýn v roce 2018, ISBN 978-1-78678-062-1 str. 20

2.4 Koncept tří pohrom shinobi

2.4.1 Strach

Tři pohromy shinobi no jutsu jsou strach, podceňování nepřátel a přílišné přemýšlení. *"Pokud se nemůžeš zbavit strachu ze smrti, potom se budeš bát čehokoliv. Tím je míněno, že není větší příležitosti než tvá vlastní smrt, přemýšlej o tom. Je to stejné jako přestat dýchat ze strachu před stárnutím."* Bansenshukai, Fujibayashi sensei, 1676. *"Strach ze smrti může paralyzovat mysl i tělo."* Heika Jódan, Issui-sensei (Natori Sanjuro Msazumi - autor Shoninki a jiných textů) roku 1670. Frank Herbert, slavný spisovatel sci-fi literatury zase napsal, že strach je zabijákem mysli. Toto tvrzení nese univerzální pravdu, která rezonuje napříč celými věky. Nemít strach je lehkomyšlnost, mít příliš velký strach je zbabělost. Nindžové proto museli identifikovat strach ve své mysli a museli nad ním převzít kontrolu, aby mohli plnit ty nejnáročnější úkoly v nepříznivých podmínkách.

2.4.2 Podceňování nepřátel

Devastujícím omylem každého stratéga je myslet si, že jeho nepřítel je stupidní nebo hluboko pod jeho úrovní. Nindžutsu učí, že protivník je vždy lidská bytost a jako takový může mít různý typ inteligence. Můžeme se domnívat, že náš protivník je laxní a naše záměry neprohlédne, opak však může být pravdou. Nepodceňovat nepřítele tedy znamená uvědomovat si, že vojenské síly nepřítele obsahují velké množství různých oponentů a každý z nich může být různě zkušený a mít jiný typ inteligence.

2.4.3 Přílišné přemýšlení

Každá situace, se kterou se setkáváme má centrální bod obklopený pomyslnou hranicí za kterou leží další situace. V bojových uměních se často můžeme zeptat svého soupeře: "Co když udělám tohle?" na což oponent odpoví: "Udělal bych tohle." Na to se zeptáme: "A co když bych tedy potom udělal tohle?" a tento řetězec může neustále pokračovat. V tuto chvíli však již původní řetězec neexistuje, neboť jsme se ocitli v nových podmínkách. Stejně je to s nindžou, který plánuje strategii pro tajnou operaci. Co když nepřítel udělá tohle? Co když to neudělá? Co když udělá něco jiného? Existuje ústřední bod, kterým je problém, tady a teď, přičemž v jeho rámci existují předvídatelné eventuality. Když myšlenky

překročí tyto možnosti, vytvoří se řetězec změn a nakonec se situace změní za skutečnou pravdu. Ve skutečnosti je však situace stále stejná a změnila se pouze v naší mysli. Dobrý nindža musel tedy znát rozdíl mezi rozumnou úrovní pohotovostního plánování a přehnanou spekulací. Přehnaná spekulace a tedy přílišné přemýšlení uvádí jako jednu z pohrom nindži zejména dílo Shoninki.

2.5 Správné myšlení

Bansenshulai i Shoninki zmiňují správnou mysl jako jeden z nezákladnějších principů nindžutsu, neboť lidé jako bytosti jsou velmi logická stvoření a vždy budou dělat sérii kroků dokud nedojdou nějakého závěru. Toto je známo jako dedukce nebo dedukční myšlení. I přes to se často stává, že lidé začnou dedukovat ze špatného výchozího bodu, což následně vede k myriádám nedorozumění. Fujibayashi sensei v díle Bansenshukai upozorňuje na kultivaci správné mysli před zahájením samotného tréninku nindžutsu, a to proto abychom lépe pochopili, co je správné a co ne, co je pravda a co je podvod. Natori Sanjuro Masatake zase v Shoninki, v kapitole nazvané Gokuhiden (tajné filozofie ninjutsu) mimo jiné uvádí: *”Pro nindžu existuje milion lekcí, ale nejdůležitější z nich je vždy zkusit zjistit vše co na daném místě zjistit může. Je důležité umět číst pocity lidí na místě, kde se nindža nachází, a to v závislosti na situaci. Pokud je mysl nindži v totální shodě s cestou, má perfektní dedukční myšlení a logické uvažování, pak může projít přirozeně přes bariéru v mysli nazývanou v japonštině mumon no ikkan. Jedná se v podstatě o místo, zeď, přirozenou mentální bariéru existující v naší mysli. Projít skrze takovou bariéru, je možné pokud má nindža díky tréninku čistou mysl, dedukční a logické myšlení.”*¹⁶

V jiné kapitole zase Natori Sanjuro Masatake uvádí doslova: *”Ke kontrole vlastní mysli je důležité nepodléhat vlastním emocím nebo nutkáním, ale snažit se rozvíjet svou energii a mentální sílu. Vždy je důležité snažit se obnovit svého ducha a neplýtvat ho na nedůležité věci. Je nezbytné, aby mysl, duch a chi byly silné. Předpokládejme, že jednoduše nemůžeme dosáhnout svého cíle proto, že zanedbáváme správnou výživu své pravé mysli. Musíme si uvědomit, že pokud*

¹⁶ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 147

je zanedbávána správná výživa pravé mysli, dojde člověku energie, unaví se a na poslední chvíli selže. Slabomyslní nemohou tak sloužit jako skuteční vojáci shinobi. Obecně platí, že když máme vnitřní klid, dokážeme pochopit věci, které si ostatní lidé neuvědomují a můžeme bez námahy mentálně ovládat myšlenkové pochody jiných lidí. Pokud budeme tolerovat něco nesnesitelného nebo se nám podaří zdržet se něčeho i když nás k tomu situace nabádá, je to kvůli silnému duchu. Pokud je náš duch silný nebudeme nic potřebovat. Nic není tak úžasné jako lidská mysl.”¹⁷

2.6 Koncept vody

Jedna stará čínská poučka říká, že voda se přizpůsobuje nádobě, ve které je. Když se voda nalije do konvice nabude tvaru konvice, když se nalije do šálku, nabude tvaru šálku. Tento koncept v nindžutsu znamená, že je potřeba měnit své chování a osobnost tak, aby vyhovovala prostředí kolem nás. V Shoninki je uvedeno, že když se běžný člověk setká s obchodníkem nebo někým, kdo si cení peněz, pak i on bude více fascinován bohatstvím. Když spatří někoho atraktivního, bude mít chlípné myšlenky. Toto jsou příklady, jak se voda přizpůsobuje nádobě. Ti kteří se vydali na cestu shinobi se mohli ocitnout v extrémních situacích zahrnujících úplatky, vydírání, lhaní, zlodějiny, zabíjení a tak dále. Celý jejich životní styl se stal manipulací a zlomyslností. Proto potřebovali převzít plnou kontrolu a pochopit, jak chránit svou podstatu před vnějšími zkušenostmi. V některých ohledech tak musel být nindža jako voda, v přizpůsobení se svému prostředí, aby nepřitahoval pozornost, ale musel také zajistit, aby požadavky jeho přijaté role nepřekroutily jeho pravou povahu.

2.7 Práce z vnější části systému

Nindžové se pohybovali mezi dvěma světy, veřejným a soukromým. Je to stejné jako dnes. Víme, že existují členové zpravodajských služeb, speciálních přepadových oddílů apod., avšak, kdo přesně je tímto členem a jaké jsou cíle jejich operací, to je tajné. Překvapivě mnoho lidí v dávné japonské historii mohlo

¹⁷ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 162

být schopno identifikovat nindžu. Vojenský spisovatel Chikamatsu Chigenori (1695 - 1778) a nejen on, uvádí, že vojevůdci měli shinobi, kteří byli známí a dále ty jejichž identita a schopnosti byly udržovány v tajnosti. V období válčících států, tzv. Sengoku Jidai (1467 - 1603) byli někteří shinobi umístěni trvale u dvora nepřítele a někteří se pohybovali s hlavní armádou. V období Edo (1603 - 1868) nosili někteří shinobi během služby a výcviku specifický oděv a hřeben, což znamená, že byli identifikovatelní, ale zároveň někteří byli drženi v utajení. Nindžové ve výcviku museli dokonale rozumět obecným samurajským dovednostem, od fyzických bojových umění až po vojenskou taktiku. Museli své umění udržovat jako pomocné umění, na které se specializují a rozvíjí se jako exkluzivní jednotka nad ostatními, bez ohledu na to, zda je jejich identita jako shinobi veřejnosti otevřená nebo skrytá. Museli být očima a ušima armády a to jak v dobách válek, tak v dobách míru.

3 Stupně dovednosti shinobi

Moderní koncept barevných pásů v bojových uměních v historickém Japonsku neexistoval, stejně jako neexistuje ve většině nejstarších tradičních japonských školách válečnických umění ani dnes. Tradičně byli shinobi rozlišováni podle jejich schopností úspěšně splnit jejich poslání. Nicméně některé historické záznamy jako Bansenshukai nebo Taiheiki (kronika feudálního Japonska) rozlišuje shinobi poodle několika stupňů. Jedná se o následující stupně:

- **Jónin** - shinobi s nejvyššími dovednostmi
- **Chúnin** - středně zkušený shinobi
- **Genin** - shinobi s nízkými schopnostmi¹⁸

Tento systém neodkazuje na sociální status nindži, jak se domnívají někteří autoři jako např. Jaroslav Polák ve své knize Ninjutsu ¹⁹, který dané stupně nazývá stejně, avšak podle něj Jónin má být vůdce rodu či klanu, Chúnin má být střední člověk, který převezme objednávku a Génin vykonavatel. Tento koncept

¹⁸ McCullough Craig Helen, The Taiheiki – A chronicle of Medieval Japan, Nakladatelství Tuttle Publishing, Vermont USA 2004, ISBN 978-0-8048-3538-1

¹⁹ Polák Jaroslav, Ninjutsu umění špionáže (1. díl), Vydalo Metodické středisko bojových sportů, Praha 3 jako svojí 13. publikaci (1992), ISBN 80-901247-2-0, str. 16

odkazuje k sociálnímu statusu a je zcela mylný, jak lze vyvodit z několika starých historických záznamů, uvedených shora. V Taiheiki je v jednom z příběhů uvedeno, že na práci infiltraci do nepřátelského hradu Kasagi bylo najato několik Jóninů. Fujibayashi Yasutake, autor Bansenshukai zase ve svém díle uvádí detaily, které shinobi potřebuje, aby se stal Jóninem. *“Musí svému pánovi demonstrovat loajalitu, odvahu a strategické myšlení, musí uspět v nějakém významném úkolu. Rovněž musí mít silné tělo, ale být zároveň jemný. Musí mít cit pro spravedlnost a mít správnou mysl. Musí být prostý tužeb a nesmí zapomínat co dluží druhým. Musí umět plynule psát a mluvit a musí mít i mnohé další vlastnosti jichž je potřeba.”*²⁰

Jedná se tedy o systém schopností shinobi a nikoliv o sociální status. Není známo kdy a kde přesně tento omyl vznikl, ale je bohužel uváděn mnoha autory a neustále bez jakéhokoliv ověření dále vzájemně kopírován a šířen. Autor této diplomové práce se domnívá, že k této mylné a často uváděné dezinterpretaci došlo vinou chybného překladu starého nindžovského textu, stejně jako v jiných případech. Jak je naznačeno shora, Jónin je tedy agent výjimečných schopností, někdo, kdo je schopen vypořádat se s obtížnými situacemi, kdežto Chúnin a Genin jsou mnohem méně zkušenými agenti, kteří byli ale stále mnohem více trénováni než běžní zástupci tehdejší veřejnosti. Řečeno moderní terminologií se nejednalo o agenty ve smyslu spolupracujících osob, ale v podstatě o operativce s nižšími dovednostmi a znalostmi.

V Shoninki jsou shinobi rozděleni rovněž podle schopností, avšak do více kategorií a trochu odlišně od Bansenshukai. V kapitole nazvané Ninpei no Shina se tak dočteme spíše o členění shinobi podle způsobu jejich použití, které však s jejich schopnostmi korelují. Jedná se o následující rozdělení:

- **Tókan** - zvěd čínského typu (5 typů pravděpodobně odkazující na dílo mistra Suna)
- **Kyódó** - způsob jak být doprovázen místní osobou
- **Togiki** - způsob jak se dozvědět informace zvenčí (nebo také poslouchající zvědi či vojáci - více v dalších kapitolách)
- **Ninja** - ten kdo se vkrádá dovnitř
- **Nusubito** - zloděj a odpad společnosti

²⁰ Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4

Kapitola dále podrobně rozebírá jednotlivé typy, kdy například Tókan je členěn na lokální, vnitřní, obrácené zvědy atd. Shoninki v případě ninji odkazuje vysloveně na *“japonské zvědy, kteří nikdy při plnění úkolu nepociťují váhavost bez ohledu na denní či noční dobu. Mají stejné dovednosti jako Nusubito, avšak nikdy nekradou pro vlastní zisk. Ti kteří ovládli umění shinobi mohou vniknout do obtížných situací a ven, dokonce i pokud není cesty zpět. Mělo by být řečeno, že jejich mistrovství je extrémně hluboké.”*²¹

4 Výcvik, zbraně a nástroje shinobi

O výcviku nindžů, jejich zbraních a nástrojích, včetně samotného způsobu užití toho již bylo napsáno tolik a mnohdy tak fantaskním způsobem, že dané odvětví působí stejně jako celé téma nindžů matoucím dojmem asi jako pojednání o družině Robina Hooda. Proto si zde autor diplomové práce klade za povinnost podrobně danou kapitolu rozebrat a vše náležitě vysvětlit za pomoci znalostí z historických dokumentů, vlastní praxe a doložitelných faktů. Jak je uvedeno v jedné z předchozích kapitol, tak v žádném historicky doložitelném díle není pro oblast shinobi uvedeno použití konkrétních bojových technik či snad konkrétní tradice (ryu), tedy konkrétního fyzického bojového umění. Ninjutsu, jakožto používané zpravodajské metody zasazené do historického kontextu byly v Japonsku používány v hojné míře mnohými samurajskými klany a vládci. Mimo známý fakt, že mnozí tito agenti byli najímáni na “špinavou” práci, která se nehodila pro noblesního samuraje, jenž má stát svému nepříteli čelem, je i již známým faktem to, že mnozí lokální vojenští vládci, tzv. Daimyo měli svoje vlastní shinobi. Dalším aspektem, který přispíval k utajení celého konceptu shinobi, a který v této práci nebyl dosud zmíněn je samotný koncept samurajského válečníka. Samuraj jakožto příslušník válečnické šlechty vždy čelil svému nepříteli čelem. V dávných dobách na bojišti vyvolával své jméno a jména svých předků, přičemž zde hledal sobě rovného protivníka, se kterým by se utkal v osobním souboji. Pro takové válečníky se nehodilo, aby je vládce vyslal na misi, kde bude podloudně získávat informace o nepříteli, prozkoumávat skrytě budoucí

²¹ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 43

bojiště, shromažďovat z vojenského ležení informace o nepříteli, vnikat tajně do nepřátelských hradů nebo dokonce vykonal úkladnou vraždu nožem z temnot. Provedení takových úkolů, nejenže se nehodilo pro samurajského válečníka, ale dokonce se o nich ani nemluvilo. Až tak byly tyto metody považovány za nečestné, ačkoliv bylo nutné je provést, neboť povětšinou zajišťovaly vládcům předem jasné vítězství. Proto se o takových akcích zpravidla nevedly podrobné záznamy. V dávných dobách byli tedy nindžové spíše na potřebnou práci nájímáni a později si jednotliví vládci udržovali takovéto elitní jednotky v rámci své pravidelné armády. Jejich výcvik probíhal striktně odděleně od výcviku běžných jednotek a rovněž záleželo i na schopnostech jednotlivých nindžů. Obecně lze říci, že nelze všechny nindži tzv. strkat do jednoho pytle, ve významu shodnosti jejich dovedností a sociálního postavení. Za nindžu, tedy respektive spíše používaný výraz shinobi, byli považováni rovněž tzv. monomi, speciální průzkumné jednotky či jednotlivci. Takových příkladů by se dala najít celá řada. V historických záznamech se dá samozřejmě doložit existence nindžů par excellence, kteří výborně ovládali všechny aspekty svého náročného povolání, jako např. Hattori Hanzo a jeho rodinní příslušníci, Tanba Momochi, Natori Sanjuro Masatake, Fujibayashi Yasutake a mnozí další, avšak jiní z nindžů ovládali jen třeba danou potřebnou část, tedy spíše konkrétní specializaci, jako např. již výše zmínění monomi průzkumníci nebo informátoři ukrytí u nepřátelských dvorů, obrázení či dvojité agenti. Ti všichni však byli označováni shodným pojmem shinobi nebo později nindža.

Pokud budeme vzhledem ke shora řečenému brát za nindžu osobu patřící mezi elitní válečníky, tak k samotnému výcviku se dá vzhledem ke kontextu uvést, že pro konvenční bojový výcvik byli nindžové trénováni běžným způsobem v běžně používaných bojových technikách daných ryu (škol, tradic) podle toho kde žili. Jednalo se o běžný samurajský výcvik, který začínal stejně jako u samurajů v útlém věku. Mnohé nindžovské tradice byly součástí samurajských rodů i naproti faktu, že tato práce se pro noblesního samuraje nehodila. Strategické a zpravodajské dovednosti byly však nezbytné a proto byly mnohými samurajskými rody udržovány při životě, avšak nemluvilo se o nich. Výcvik dovedností a znalostí z oblasti shinobi probíhal rovněž od útlého věku a spočíval zejména ve zvláštní vojenské strategii obsahující guerillové válčení, přežití v divočině, špionáž a všechny její aspekty, použití výbušnin, jedů, geografii,

meteorologii, stavění opevnění a mnohé další dovednosti. V následujících podkapitolách budou rozebrány podrobně některé jednotlivé zbraně a nástroje

4.1 Nindža Tō - meč nindžů

Neexistuje snad více legendami opředného meče, než je japonská katana. I přes to, že se jedná o zcela exkluzivní zbraň, jejíž výrobní postup byl v průběhu staletí doveden téměř k dokonalosti nelze nepodotknout, že se stále jedná pouze o obyčejnou bodno sečnou ruční zbraň, která má své limity. Tato zbraň byla po generace uctívána samurajskými válečníky tak moc, že věřili, že má svoji duši a dávali těmto zbraním i jména, což je vzhledem ke způsobu jejich života a neustálého ohrožení pochopitelné, neboť právě katana mnohdy dělila samuraje od života či smrti. Rozhodně však nejde, jak je uvedeno v mnohých legendách, ani takto dokonalou zbraň zabodnout do kamene nebo jak je znázorněno ve filmu *Osobní strážce*, nechat přes její čepel spadnout hedvábný šátek, který je pak rozříznut vedví.

Snad jen jedna jediná zbraň je opředena ještě většími mýty než samotná katana a to je nindžatō, tedy meč nindžů. Ve většině moderních materiálech, filmech, e-shopech atd. je meč nindžů prezentován jako krátký jednosečný meč s rovnou čepelí, hranatou záštitou a dlouhou rukojetí. Jedná se o nesmysl, a to z mnoha důvodů. Za prvé, používané bojové techniky počítaly mnohdy se sori, tedy zakřivením čepelí. Za druhé, rovné meče a jejich výroba v Japonsku skončila někdy v 10. století n.l., kdy se na základě různých vlivů začaly široce používat meče zahnuté. Od 11. století n.l. se již všude v Japonsku objevují pouze zahnuté meče. Nejdříve s větším zakřivením čepelí a delší a později o něco kratší meče s menším zakřivením, stále však proti prezetnovanému nindžatō o dost delší. Pro představu katana autora diplomové práce je naprosto standardních rozměrů a její celková délka je 102 cm, čepel je délky 72 cm. Za třetí nikde na žádné rytině, obrázku či malbě není samuraj či jiný bojovník viděn s něčím, co by se dalo nazvat rovnou čepelí, snad jen s výjimkou kopí. Za čtvrté, není a nebyl žádný důvod, proč by nindža, měl mít nějakou zbraň, podle které by byl snadno identifikovatelný, když se na misi pohyboval v převleku např. za obchodníka, mnicha nebo se jednalo o samuraje cvičeného v dovednostech shinobi na zpravodajské misi v nepřátelském prostředí.

Na otázku, co je teda mečem nindžů je jednoduchá odpověď. Je to ten meč, který nindža zrovna má u sebe. Mohla to být katana, wakizashi (kratší meč nošený samuraji v páru s dlouhým mečem katanou) nebo dýka tantó. Bylo to dáno předstíraným sociálním statusem, tedy respektive převlekem nindži. Pokud předstíral, že je obchodník, měl zpravidla pouze krátký meč wakizashi, protože nosit dlouhý meč mohli pouze samurajové. Pokud byl nindža zároveň i samuraj zcela jistě nosil daisho, tedy oba meče (dlouhý i krátký - pár mečů se nazývá daisho). Co je v souvislosti s rovným krátkým nindža mečem ještě často znázorňováno a mylně uváděno je, že meč byl nošen na zádech. Je znám pouze jeden příklad, kdy by meč byl nesen na zádech a to je zdolávání nějakého špatně dostupného místa jako hora, hrad, vysoký strom apod., kde by tradičně nošený meč, tedy prostrčený širokým pásem obi ostrím vzhůru u levého boku, překážel. Nošení meče na zádech je v ostatních případech naprosto nesmyslné. Meč nelze rychle tasit a zároveň s ním efektivně v jednom tahu seknout, nelze jej pak rychle a bezpečně zasunout zpět do pochvy a nelze jej v žádném případě rychle ze zad sejmout i s pochvou pro případ potřeby např. využít meč zasunutý v pochvě opřený o zeď jako stupátko při lezení na vrchol zdi, což je jedna ze známých metod zdolávání vysokých překážek. Pokud byl meč nesen z uvedeného důvodu na zádech, byl připevněn rukojetí poblíž levého ucha a nikoliv na pravé straně, jak je často mylně znázorňováno. Je to z toho důvodu, že si jej prostě nindža z opasku z levé strany jen posunul dál na záda kvůli lezení a připevnil si jej šňůrou Sageo, aby jej pak mohl rychle sejmout zpět nebo si konce Sageo strčil do úst a přidržoval tak meč v poloze na zádech. Po zdolání překážky šňůru uvolnil a meč opět posunul do polohy na levém boku. Kdyby jej chtěl skutečně nosit na zádech dlouhodobě, dal by si jej na pravou stranu ucha kvůli snadnějšímu tasení pravou rukou, neboť ve všech japonských školách se meč vždy drží pravou rukou vpředu a levou rukou na konci jílice, nehledě na to jestli je šermíř pravák či levák. Dr. Stephen Turnbull uvádí: *"Nejdůležitější zbraní každého nindži byl jeho meč. Jednalo se o standardní japonský bojový meč, neboli katanu, vyhlášený svou pevností a ostrostí. Japonské meče byly zároveň i velmi ohebné, aby byly použitelné nejen jako meč, ale i jako štít, aby mohl samuraj vykrýt protivníkovu obranu a v zápětí zasadit svůj smrtící úder. Tento faktor byl pro nindžu v lehké zbroji velmi důležitý. Jak délka, tak i zakřivení čepelí katan byly velmi variabilní a nindžové si volili spíše kratší a rovnější zbraně, než bylo obvyklé. Aby si*

usnadnili slézání překážek, nenosili svůj meč zastrčený za opaskem obepínajícím brnění jako samurajové, ale zavěšený přes rameno ostřím vzhůru s rukojetí poblíž levého ucha.”²²

Natori Sanjuro Masazumi uvádí ve svitku Heigu Yóhó k délce mečů: *“Obecně na bitevním poli byly preferovány kratší meče před delšími a to proto, že tasení dlouhého meče ve zbroji bylo obtížné a dlouhá doba bitvy způsobovala při použití delších mečů rychlejší únavu válečníka. Ideální délka meče závisí na velikosti válečníka a jeho síle.”²³*

K ohebnosti japonských mečů, kterou uvádí Dr. Stephen Turnbull musím pouze poznamenat, že se v případě např. katany nejedná o zbraň, která by šla snadno ohnout, neboť její čepel je vyrobena ze skládané oceli. Meč má měkké jádro a tvrdší zkovaný obal kolem jádra. Navíc hřbet čepel zvaný Mune má nižší tvrdost než ostří, které je zakalené. Tvrdost ostří se pohybuje kolem 62 HRC. Na každé kataně je viditelná linie kalení zvaná Hamon. Zakalení pouze části ostří se provádí nanesením jílu na místa, která mají zůstat měkká. Čepel se zahřeje na požadovanou teplotu a posléze se zchladí prudce ve vodě. Voda se díky jílu nedostane k té části čepel, která má zůstat měkká. Díky tomuto způsobu zakalení se rovná čepel ohne a vznikne tak požadové sori, tedy zakřivení čepel. Dr. Stephen Turnbull termínem ohebný myslel spíše houževnatý, protože díky této konstrukci je velmi těžké meč zlomit. Při velmi extrémní námaze se meč spíše ohne, ale nezlomí. Šikovný kovář jej tak mohl případně zase narovnat. V případě zlomení by čepel byla nenávratně poškozena a navíc by meč nemohl již být v danou chvíli použit k boji, narozdíl od meče ohnutého. V dávných dobách počátku výroby takových mečů docházelo díky jejich jiné konstrukci právě často k lámání. Meče byly zhotovovány z jednoho kusu oceli. Někdy po pokusech o invazi Mongolů do Japonska v 11. a 12. století n.l. byla postupně měněna technologie výroby japonských mečů. Meče samurajů se totiž často lámaly v zabodnuté zbroji mongolských válečníků, když jej chtěl samuraj vytáhnout.

²² Turnbull Stephen Dr., Nindžové 1460-1650, Vyd. Computer Press, Brno 2002, ISBN 978-80-251-1869-6, str. 17

²³ Cummis Antony, Minami Yoshie, Samurai arms, armour and the tactics of warfare (The Collected Scrolls of Natori-Ryu), vydavatelství Watkins publishing Londýn 2018, ISBN 978-1-78678-173-4, str. 421

V průběhu staletí byla technologie výroby japonských mečů dohnána k dokonalosti.

4.2 Šuriken

V případě šurikenu se jedná opět o další mediální obrazem zpopularizovanou zbraň nindžů, jejíž význam byl však špatně pochopen. V populární literatuře i filmech vidíme často válečníky maskované v černém, vrhající hvězdicovité zbraně na své nepřátele a způsobující jim těmito zbraněmi smrtelná zranění. V první řadě je potřeba si říci, co to vlastně je šuriken, a pak až, kdo a jakým způsobem jej používal. Šuriken obecně je vrhací čepel používaná samuraji k vrhání na nepřitele nebo bodání. Jedná se o skrytou zbraň. Ve většině samurajských tradicích (ryu) se používaly šurikeny rovné, tedy v podstatě jakési vrhací hroty, různých délek, zpravidla do 15 cm až 20 cm. Šuriken byl zjednodušeně řečeno vržen máchnutím ruky shora dolů, jako při seku mečem, avšak ve vhodném okamžiku byl šuriken ze sevření dlaně uvolněn. Efektivní vzdálenost pro zásah takovou zbraní je do 9 m. Jako skrytá čepel mohl být šuriken použit i jako bodná zbraň. Co se týká způsobeného zranění je jasné, že mohlo dojít k určitému závažnému poranění zejména na měkkých oblastech jako oči, krk apod., ale většinou mělo užití takové zbraně spíše disruptivní charakter. Tedy vyrušit nebo oslabit protivníka a zasadit mu pak smrtící úder. Nebo naopak obráceně, tedy umožnit prostor k úniku. Vypátrat historii vrhací hvězdice, správně zvané spíše shaken nežli shuriken, spadající do této kategorie zbraní je velmi obtížné. Ator diplomové práce osobně nezná z praxe žádnou tradiční Ryu-ha (tradici japonských bojových škol), kde by se používala vrhací hvězdice. Jedinná škola, která tento typ používá je Bujinkan, který se odkazuje na dávné japonské tradiční školy, včetně těch s nindžovskou tradicí, avšak vzhledem k dalším okolnostem působí celá tato škola velmi kontroverzním dojmem. Antony Cummins uvádí: *“K dnešnímu dni nebyly nalezeny žádné odkazy na šuriken, jakožto vrhací hvězdy, v žádném ze známých nindža manuálů, ale to se může změnit.”*²⁴

²⁴ Cummins Antony, In search of the Ninja, the historical truth of Ninjutsu, Vydavatelství The History Press, Cheltenham, Gloucestershire 2013, ISBN 978-0-7524-9210-0, str. 219

4.3 Lezecké potřeby

4.3.1 Svázaný žebřík

Existují dva typy tohoto žebříku, a to správný a dočasný. Správná verze je ta, která je připravená dopředu, tedy předem vyrobená. Dočasná je ta, která je vyrobena na místě potřeby pomocí dvou bambusových tyčí, které má nidža s sebou. Je to kvůli odvrácení podezření na cestě k cíli. Fujibayashi Yasutake uvádí: *“Rozdělte bambus na tenké tyčky a vytvarujte je tak, aby tvořily rukojeť kopí. Délka může být libovolná, ale takové falešné kopí se nesmí ohýbat. Jednotlivé bambusové příčky by měly být svázané tenkým provazem. Existuje tajný způsob jejich vázání.”*²⁵

4.3.2 Létající žebřík

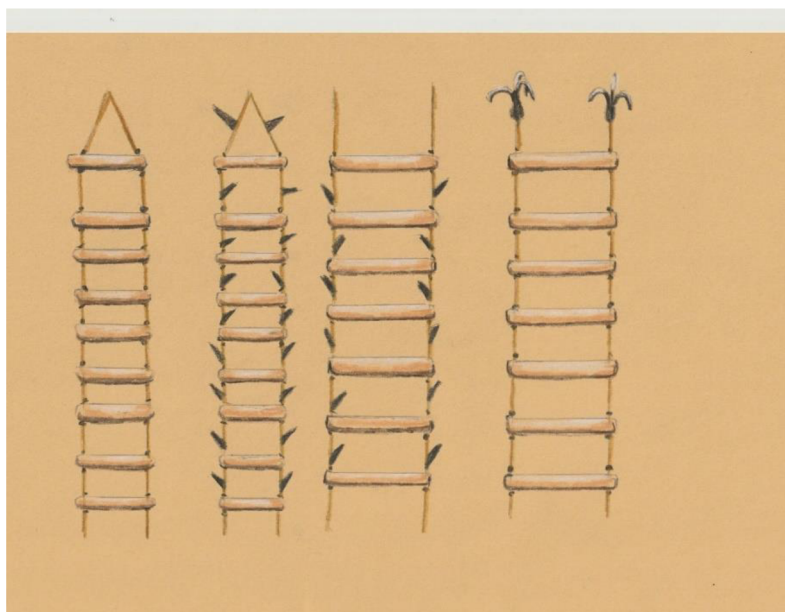
Létající žebřík je vyroben stejně jako svázaný žebřík, ale není tvořen dvěma dlouhými bambusovými tyčemi mezi nimiž jsou příčky, ale dlouhá bambusová tyč vede v podstatě středem těchto příček.

4.3.3 Oblačný žebřík

Jedná se v podstatě o kombinaci obou předchozích žebříků v případech, že nejde nějakého místa dosáhnout za pomoci výše zmíněných žebříků. Tyto žebříky se na koncích do sebe zasunou a vznikne tak dlouhý žebřík nazvaný oblačný. Na koncích těchto žebříků je tlumivá vrstva, aby opření žebříku o zeď či jinou překážku nebylo slyšet.²⁶

²⁵ Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4, str. 317

²⁶ Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4, str. 318, 319

Obrázek 3 - různé druhy žebříků

4.3.4 Rolovací a hrotové žebříky

Rolovací žebřík byl vyroben z konopného lana dlouhého od země do výšky konce vztyčené paže. Příčky byly zhotovené z bambusu. V podstatě se jednalo o provazový žebřík. Hrotový žebřík je alternativou provazového žebříku, ovšem horní polovina lanové části byla opatřena hroty, které sloužily pro uchycení do dřeva nebo mezi jednotlivé kameny hradeb.

4.3.5 Uchikagi, Mitsukagi

Uchikagi a Mitsukagi jsou háky nebo spíše kotvy s připevněnými lany pro dosažení vyvýšených míst jako zdi, stromy nebo hory. Uchikagi se skládá ze čtyř jednotlivých háků z kalené oceli, které se spojí malým kovovým kroužkem a vznikne tak kotva, ke které se přiváže jedno lano. Mitsukagi je kotva složená ze tří jednotlivých háků, přičemž ke každému vede lano. Háky jsou spojeny triangulárním pouzdem, takže když se taková kotva s lany hodí, pouzdro po chvíli letu spadne dolů a jednotlivé háky se na konci rozšíří více do stran.

Obrázek 4 - lezecké nástroje

4.4 Nástroje pro zdolávání vodních bariér

V Bansenshukai je vyobrazeno množství různých pomůcek pro zdolávání vodních příkopů a přirozených vodních ploch, které si může nindža zhotovit z věcí, které se dají snadno opatřit, včetně přesného popisu jejich fungování. V této kategorii tak můžeme nalézt závěsný lanový most, vory zhotovené různými způsoby např. z proutěných košů, kombinace dřeva a rostliny Orobinec, kombinace dřeva a kůže, skládací člun jakož i další speciální pomůcky, kterým může být např. speciální kruhové skládací sedátko (tzv. vodní pavouk), vyrobené z koňské kůže potažené bitumenem nebo asfaltem. Kruh se skládá celkem z pěti oddělených částí, které jsou k sobě spojeny šňůrou. Obvod kruhu se skládá ze čtyř částí a poslední je uprostřed kruhu. Tato část slouží k sezení. V případě této pomůcky se jedná o další často používanou dezinterpretaci. Hodně autorů mylně uvádí, že se používala v páru a navlékala se na nohy. Je to nesmysl asi tak stejný, jako by chtěl dospělý člověk přejít po vodní hladině a na nohy si navlékl dva nafukovací kruhy. Nefungovalo by to. Je znám pouze jediný případ, kdy byl někdo schopen jít po vodní hladině, ale člověk to nebyl. K omylu při interpretaci došlo

patrně málo podrobným studiem kresby vodního pavouka, u kterého je vyobrazena další pomůcka s ním spojená. Jedná se v podstatě o jakési ploutve zvané Mizukaki. Dle názoru autora diplomové práce ten, kdo rozšířil mylně tuto informaci se domníval, že se Mizukaki nasazuje na střed vodního pavouka a navléká na obě nohy a takto pak zdolává vodní bariéru. Nasazuje se však na nohy a používá jako klasické ploutve. Celá kresba byla patrně chybně pochopena i díky neznalosti starojaponštiny, která je ke kresbě připojena a celé užití vysvětluje. Ke špatné interpretaci tak mohlo dojít velice snadno.

Obrázek 5 - vodní pavouk

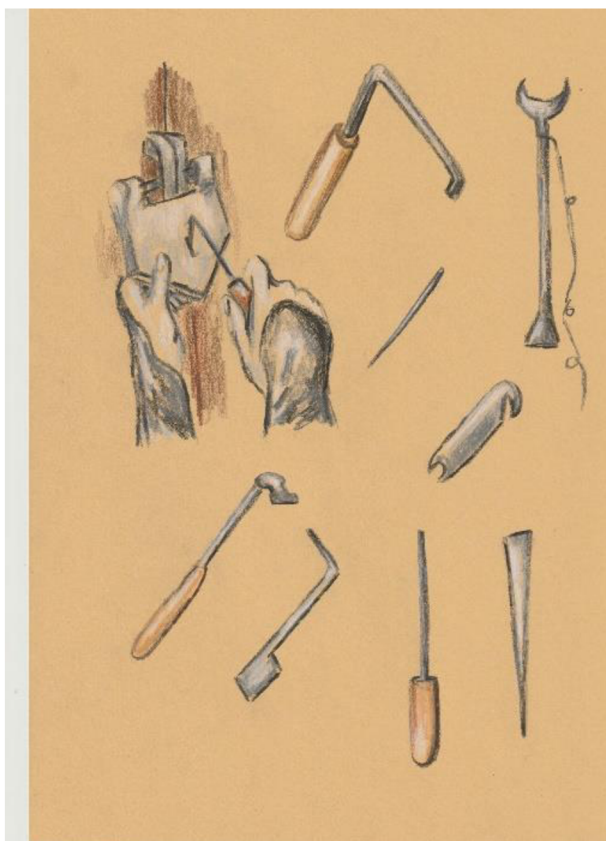
4.5 Nástroje pro otevírání uzavřených prostor

Nindžové se často potřebovali dostávat na místa, která byla nepovoláním osobám nedostupná. Na své misi, tak museli překonávat mnohé nástrahy v podobě stráží nasazených vně opevněných míst a poslouchajících různé zvuky nesoucí se tmou, aby případně odhalili noční útok či vpád, dále vodních příkopů, širokých pásů písku či kamenů, kde byly dobře vidět stopy, různé strážní ohně umístěné podél linie těchto pásů písku či kamene, řady stráží a v neposlední řadě i uzamčených prostor. Na mnohé tyto překážky stačily dobrému nindžovi různé

taktické techniky, výcvik, důvtip a zkušenosti. Na poslední z těchto překážek v podobě zamčených prostor, však potřeboval speciální vybavení. Toto vybavení je dobře popsáno a schématicizováno v Bansenshukai a částečně i v některých dalších nindža svitcích. Obecně byly tzv. otevírací nástroje navrženy tak, aby pomohly snadno otevřít nepřátelské domy. Jelikož se tyto nástroje a umění s ním spojené používá v místech, které je nepříteli nejbližší, bylo důležité vyhnout se jakémukoliv nástroji, který je objemný a za druhé byl nindža limitován i počtem nástrojů, které mohl mít u sebe. Za třetí bylo důležité vyhnout se jakémukoliv nástroji, který nepracuje hladce a vydává relativně hlasité zvuky. Z tohoto důvodu je většina nindžovských nástrojů takové velikosti, aby šly nosit schované v rukávech nebo na hrudi, kde je, jak uvádí právě svitek Bansenshukai, nindžové nosili. V Bansenshukai se můžeme dále dočíst, že nindžové s sebou nenosili veškeré pomůcky, zbraně a jiné nářadí, které znali, ale pouze ty nejvhodnější z nich, které potřebovali pro splnění daného úkolu. Fujibayashi Yasutake v Bansenshukai uvádí doslova: "Nenoste s sebou příliš mnoho nástrojů a pamatujte, že ti kteří dokážou dosáhnout více úkolů s jedním nástrojem, mohou být nazýváni dobrými shinobi."²⁷

Ze zde vyobrazených nástrojů je možné zmínit různé druhy ručních pil zvaných shikoro, včetně pil úhlových, dále různě tvarovaná páčidla, kleště, šídla, kleště na vytahování hřebíků a speciálně zhotovených klíčů a otevíracích pomůcek podle tehdejších používaných typů zámků. Z tohoto posledního speciálního náčiní a podle způsobu popsaném v Bansenshukai lze dovodit, že ti kdo jej používali museli znát konstrukci všech používaných typů zámků v tehdeším Japonsku, aby byli schopni toto náčiní používat efektivně. Tedy hlavně tiše a rychle. Na potřebu tiché práce uvnitř nepřátelských objektů odkazuje zejména jeden z nástrojů v podobě tichých sandálů vyrobených ze dřeva stromu Paulovnie, které mají na své nášlapové straně patřičnou vrstvu látky, která je od dřevěné plochy sandálu oddělena tenkou vrstvou hedvábí. Tyto sandály mohly být vyrobeny skládací a mohly být tedy do místa použití nošeny složené v záhybech nebo kapsách kimona.

²⁷ Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4, str. 317

Obrázek 6 - nástroje k otevírání zámků

4.6 Ohnivé nástroje

V Bansenshukai je v kapitole zabývající se ohnivými nástroji uvedeno: *“Použití ohnivých nástrojů je všeobecně považováno za jeden z nejzákladnějších principů ninjutsu a je v tomto umění nanejvýš důležité. Primárním principem této dovednosti je, že bez ohledu na to, jak silně je hrad nebo pozice opevněna, technika zapálení a zničení na popel bude účinná. Za druhé, ať už ve dne nebo v noci, musíte vysílat signály svým spojencům. Za třetí, ty pochodně nebo ohně, které nelze uhasit větrem nebo deštěm, pomohou vám a vašim spojencům v nejtěžších situacích. Proto by ti kteří studují, měli trénovat a připravovat se tak, aby byli užiteční, když to bude potřeba. Zdá se, že v dnešní době se o těch, kterým se říká shinobi no mono, říká, že zvládli shinobi no jutsu s třiapadesáti recepty na ohnivé nástroje. Protože však neznají základní podstatu, ale učí se a používají pouze určité detaily, je velikou škodou, že toto umění chápou chybně. Hluboká doktrína naší školy vám umožňuje osvojit si nejhlubší pravdu o principech umění in a yo, které umožňují infiltrovat nepřátelský hrad s lehkostí,*

takže můžete zničit nepřítele během okamžiku. Sun Tzu říká, že útok ohněm je podřadná taktika. Pokud však není zbytlí, je třeba ji použít.”²⁸

Z výše uvedené citace Fujibayashi Yasutakeho napsaného v níže svitku Bansenshukai je evidentní, že nindžové velmi dobře ovládali tzv. ohnivé nástroje a dále, že jejich umění bylo mnohdy špatně chápáno i v jejich vlastní době. Z použité citace je dále jasné, že oni sami si neříkali nindžové nebo shinobi no mono. Byli takto nazýváni svým okolím. Co si představit pod pojmem ohnivé nástroje? Je toho mnoho, co uvádí samotný svitek Bansenshukai, rozhodně více než 53 receptů. Mohou to být různé iniciační prostředky pro založení požáru, zápalné prostředky vrhané na nepřátele, tedy jakési molotovovy koktejly, avšak v tuhé formě, pochodně které neuhasí déšť, pochodně pro použití ve vnitřních prostorách, různé druhy zápalných a explozivních šípů, ručních granátů, signálních raket včetně osvětlovacích prostředků (šípky s osvětlovacími prostředky), kapesních ohříváčů (pomalu hořících směsí, které jsou umístěné v měděném válci) a dále i střelných prachů do mušket fungujících i ve vlhkém prostředí, oslepujících prášků, signálních ohňů a různých luceren a signálních kouřových prachů. Pro ukázkou komplexnosti viz. níže např. následující recept na jeden z iniciačních prostředků uvedených v Bansenshukai:

Třešňové květy za úsvitu (název receptu - pozn. autora diplomové práce)

- Ledek - 20 momme
- Síra - 12 momme
- Pyskyřice z borovice - 1 momme
- Konopný popel - 2 momme
- Spálený Pelyněk - 6 momme
- Použité dřevěné uhlí - 300 momme
- Bílé olovo - 4 momme
- Kafr - 12 Momme

Z uvedených ingrediencí vyrobte prášek a smíchejte ho s konopným olejem, zabalte jej do látky a vložte do válečku zhotoveného z bambusu. (Momme je stará Japonská váhová míra, 1 momme je asi 3,75 g - pozn. autora diplomové práce)

²⁸ Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4, str. 357

5 Speciální techniky

5.1 Metody infiltrace

Metody infiltrace zahrnují zvládnutí a použití mnohých metod, z nichž autor diplomové práce uvádí pouze ty nejvýznamější a postupně některé z nich podrobněji rozebírá. Jedná se zejména o techniky převleků, pohybu po neznámých horských cestách, pohybu v noci, sbírání informací ve svatyních a chrámech, triky pro infiltraci nepřátelských pozic a jiných chráněných prostor, vniknutí do chráněných sídel, znalost nejprůhodnějších podmínek infiltrace, použití dvoučlenných a tříčlenných infiltračních nindža týmů a mnohé další techniky.

5.1.1 Převleky

K samotným převlekům toho bylo již mnohými autory napsáno přehršel a většinou zcela korektním způsobem odpovídající historické realitě. Shoninki uvádí celkem sedm typů převleků, avšak ne ty, které nindža nutně používal, ale ty které by vysloveně používat měl. Jejich užití zahrnuje samozřejmě i znalost veškerých reálií a chování spjatých s daným převlekiem. Tedy když se nindža převlékl za pouličního umělce, musel umět věci, které jsou s tímto převlekiem spojené, dokonale napodobit, tedy např. žonglovat, hrát na flétnu apod. Níže je uveden výčet sedmi převleků, které dle Shoninki měli nindžové používat:

- **Zenový mnich Komusó** - tito mniši nosili velké slaměné klobouky zvané Amigasa, které zcela zakrývaly tvář. Většinou tito mniši hráli na flétnu
- **Mnich Shuke** - tento převlek umožňoval přiblížit se snadněji do těsné blízkosti mužů i žen
- **Horský mnich Yamabushi** - tito mniši často cestovali napříč Japonskem, uměli ovládat bojová umění a byli ozbrojeni krátkým nebo dlouhým mečem aniž by vzbuzovali pozornost
- **Obchodník** - tento převlek umožňoval přiblížení se ostatním lidem
- **Pouliční umělec Hókashi** - tento převlek umožňoval přiblížení se k ostatním lidem a snadnější cestování
- **Herec Sarugaku** - jako člen putovního divadelního spolku nebyl nindža tázán, proč se zrovna nachází na nějakém místě

- **Tune no Katachi** - tedy převlek za člověka, který je danému místu obvyklý nebo za člověka, který se po daném typu cesty obvykle pohybuje

Jak si můžeme všimnout doporučených typů převleků a sociálního chování je 6, neboť posledním sedmým z nich je spíše obecným doporučením. Je nad slunce jasné, že i když umí nindža předstírat, že je horský mnich Yamabushi není tento převlek vhodný do městského prostředí. V takovém by velmi vyčníval a přitahoval značnou, nechtěnou pozornost. Proto toto sedmé doporučení.

Natori Sanjuro Masatake v Shoninki dále uvádí: *“Nindžové dokáží vyprávět o provincii, ve které nikdy nebyli, dokáží vypravovat podivné příběhy o místě, které neznají, umí předstírat, že se přátelí s cizincem, umí kupovat věci za zlato nebo stříbro, které nemají, opatřit si jídlo i v těžko dostupných podmínkách, umějí předstírat opilost a naučit se všechny druhy umění na světě. Kupodivu aniž by o to byli požádáni se převlékají za mnicha nebo horského kněze Yamabushi, i když na to nejsou zvyklí maskují se jako ženy. Celé noci vycházejí skrytě a spí v divočině bez přístřeší. Občas se nindža může leknout volání jelena a v panice hledat úkryt, může také sténat v mučivé bolesti nebo žalu, který si nikdo neuvědomuje. Občas může nindžu naštvat měsíční svit, kvůli kterému bude hledat úkryt ve stínech lesa. Je zázrak, že zvládne tohle všechno i když si nemá s kým promluvit a odlehčit tíhu takové dřiny. Lidé ve světě kolem nindži nevědí o jeho situaci a zapojují jej do rozhovoru a on jim musí odpovědět, aniž by prozradil kým je, bez známky jakéhokoliv stresu z takových věcí. Toto je jedna z podstat šinobi.”*²⁹

Pokud hovoříme o převlecích je důležité si i říci něco k samotnému, běžnému oděvu nindžů, neboť toto specifikum rovněž podlehlo velkým nedorozuměním stran pokrouceného mediálního obrazu. Všichni znají toho legendárního válečníka oděného v každé situaci od hlavy až k patě do černého kimona a nesoucí svůj krátký rovný meč na zádech. Meč nindžatō a jeho způsob nošení jsme si již vysvětlili v jedné z předchozích kapitol. Nyní nazrál čas vysvětlit i samotný “ikonický” černý oděv. Nindža svitek Shoninki uvádí: *“Barva vašeho oděvu, by měla být následující: hnědá, tmavě rudá, která je nazývána numerigaki,*

²⁹ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 47

černá nebo tmavě modrá. Toto jsou obvyklé barvy, ve kterých je těžké vyniknout. Vzhled těla můžete změnit použitím kabátu amabaori, který lze někomu ukrást. Jako meč je lepší použít o-wakizashi (o něco delší wakizashi, tedy krátký jeden a půlruční meč podobný kataně, slovo wakizashi znamená doslova meč společník - pozn. autora diplomové práce). Někdy budete potřebovat zahalit viditelnou kůži Japonským černým inkoustem. Vaše obi (látkový pás - pozn. autora diplomové práce) by mělo být černé.”³⁰

Je tedy nad slunce jasné, že oděv byl takové barvy, aby nevzbuzoval pozornost. Ať už byl jakékoliv barvy, z výčtu shora uvedených, je pravděpodobné že ve tmě byl velmi špatně vidět. Za denního světla tedy takový oděv nevzbuzoval pozornost a zapadal mezi ostatní takto barevné oděvy a v noci byl špatně viditelný. Proto vždy byly voleny tyto barvy. Barvy jako hěndá, černá, tmavě modrá nebo tmavě rudá jsou tedy vhodné pro obojí užití aniž by muselo dojít k výraznému převlékání. Lze tedy připustit, že pro účely pronikání na chráněná místa byla pravděpodobně užívána nejvíce černá barva, a to ze zcela pochopitelných důvodů. Co se týká pokrývky hlavy a ikonického zahalení, je pravděpodobně autentické, neboť Shoniki rovněž uvádí, že nindža kromě dalších pomůcek jako slaměného klobouku Amigasa, háku s lanem pro lezení zvaného kaginawa, kameného pera sekihitsu, polní lékarničky zvané kusuri a iniciačních zapalovačů (popsané v předchozích kapitolách) zvaných uchitake nebo tsuketake běžně s sebou nosil i 90 cm dlouhý pruh látky zvaný sanjaku tenugui. Sanjaku Tenugui se nosil kolem krku pod kimonem a v případě potřeby se motal kolem temene hlavy a obličeje tak, že byly vidět jen oči. Je běžné, že si nindžové pro účely nočního pronikání černili inkoustem nebo sazemi ty části pokožky, které nebyly kryté oděvem. Tomuto nasvědčuje mimo shora uvedenou citaci ze Shoninki i fakt, že v tradici školy Tenshin shoden Katori shinto-Ryu se šermíři kdysi učili rozpoznávat specifický pach japonského černého inkoustu a sazí. Tedy byl-li tento specifický pach zaznamenán na místě, kde logicky neměl co dělat, bylo evidentní, že je zde přítomen nindža.

³⁰ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 53

Obrázek 7 - mnich Komuso

5.1.2 Pohyb po neznámých horských cestách

Proč bylo potřeba učit se pohybu po neznámých horských cestách? Dnes nám to připadá podivné, protože procházíme známými uličkami našeho moderního světa, a proto zapomínáme, jaký byl život v nezmapované středověké krajině. Starobylé nindžovské texty nám tak předkládají metody, jak v tomto středověkém šílenství sněhových bouří a slepých uliček fungovat. Můžeme z nich tedy zjistit, jak cestovat po horských stezkách, opuštěných cestách, jak obejít slepé uličky, jak důvěřovat osudu, když jsme ve tmě a ztraceni v divočině, jak důvěřovat bohům, učit se od přírody a věřit svému mistrovství v umění, které pomůže překonat temné časy, které nás na těchto cestách čekají. Nejde totiž slovy popsat, co můžeme cítit pokud se ocitneme sami na neznámé horské stezce nebo v temném lese. Není zde nikdo, koho bychom se mohli zeptat na cestu. Kromě víry ve vlastní úsudek spjatý s koretním a senzitivním myšlením, mohl nindža v takové situaci sledovat i jiné signály, kterými mohly být rozbité sandály Waradži pohozené u cesty, ulomené nebo uvolněné podkovy, pozorování trávy a stromů, na kterých je vidět, zdali je cesta užívána či nikoliv. Pokud jsou např. v místě kácené stromy může se blízko nacházet vesnice apod. Nesmíme zapomínat, že takové horské cesty měly často slepé uličky používané např. divokou zvěří. Pokud byla nějaká cesta hojně využívána lidmi mohl na ní nindža

najít právě použité, rozbité sandály, ulomené a uvolněné koňské podkovy a jiné další věci používané lidmi. Pokud nic z toho na cestě nenašel mohl se uchýlit k ochutnání zeminy. Tato technika vychází z předpokladu, že lidé jdoucí po cestě se potí a tento pot, který ulpívá na zemi obsahuje sůl. Zemina pak chutná slane. Je to tedy známka toho, že je cesta používána lidmi. Pokud nindža narazil na nějakou křižovatku cest a nevěděl kudy jít doporučovalo se svěřit se náhodě a vybrat první cestu, která jej napadne. V tomto případě se spoléhalo na úsudek, ve víře, že první co člověka napadne bývá většinou ta správná varianta.

5.1.3 Pohyb v noci

Není jiného umu než právě pohybu v noci, který by byl více spjatý s nindži. Co musí nindža udělat, pokud na horizontu spatří pochodeň nebo postavu v temnotě? Natori Sanjuro Msatake nám v Shoninki říká, že nindžové byli muži, kteří velice efektivně operovali v temnotě noci, skryti ve stínech lesa za měsíčního svitu, dokázali se utkat na meče v naprosté tmě, ochutnávali zeminu, aby našli správnou cestu v temné noci, dokázali podle kroků rozpoznat, kdo jde po cestě dříve, než jej bylo možné vidět, a také jak napodobit takové kroky, aby oklamali ostatní, kteří je chtěli vystopovat. Nebylo však pro nindžu nebezpečnější situace, než provádět noční průzkum, protože pokud byl chycen v noci poblíž střeženého místa bylo víc než nad slunce jasné, že se jedná o zvěda a jako s takovým s ním bylo i naloženo. Rozebírat všechny techniky pro pohyb v noci by vydalo na mnoho stran textu a tak autor diplomové práce uvede pouze jednu z nich, popsanou v Shoninki. Jedná se o techniku zjištění, co se nachází na cestě před nindžou. Doporučovalo se, aby se nindža přikrčil těsně k zemi a pozoroval linii noční oblohy z toho nejnižšího možného bodu, což mu mohlo dát lepší obraz toho, co je před ním. Z této techniky vycházela i další metoda určení směru pohybující se spatřené pochodně. Pokud nindža v dálce zahlédl zdroj světla, měl opět jít nejbliž k zemi, vytáhnout svůj meč a položit na jeho konec napříč vějíř. Je nutné držet meč v jedné stabilní poloze a dívat se na zdroj světla přes vějíř. Pokud se světelný zdroj přibližoval, pohyboval se směrem pod vějíř, pokud ne, oddaloval se od vějíře. Pokud byl na místě, nehýbal se. Takových a jiných podobných technik bylo mnohem více a není bohužel možné je všechny rozebrat v rámci rozsahu této diplomové práce.

5.1.4 Triky pro infiltraci nepřátelských pozic

Vědomosti a dovednosti umožňující nindžům proniknout do nepřátelského válečného ležení nebo jiné opevněné pozice nepřítele byly pro nindžu vitálně důležité. Obecně se doporučovalo, aby se nindža předtím než se vydá na takovou misi, kde bude pronikat do nepřátelské pozice setkal s vlastními konvenčními jednotkami a učinil opatření pro bezpečný návrat spočívající v předem domluveném hesle nebo signálu značící návrat nindži k těmto konvenčním jednotkám. Zkrátka a jednoduše, aby nedošlo po splnění misi k omylu a nindža nebyl nesmyslně zabit příslušníky vlastních konvenčních sil. Pro infiltraci do nepřátelských pozic potřeboval nindža vědět jaký čas je nejpříhodnější k proniknutí dovnitř. Shoninky uvádí následující výčet:

- když vojáci nižší sociální úrovně sekají stromy a bambus a jejich ostražitost není díky tomu dostatečná
- když nepřítel buduje pozice
- za noci po bitvě, když je nepřítel zničen únavou
- během deštivé bouře

Shoninky zmiňuje následná obecná doporučení: *“V jakémkoliv případě je nutné proniknout kolem vojáků nižšího sociálního postavení a nepokoušet se proniknout kolem samurajů, neboť ti jsou velmi nebezpečnými a zuřivými protivníky neznající strachu a mající mnohem větší úroveň pozornosti než běžní vojáci. Pokud provádíte infiltraci v noci, měli byste si vybrat hodinu medvěda (21:00 - 23:00 pozn. autora diplomové práce), krysi (23:00 - 01:00 pozn. autora dipl. práce) nebo tигра (04:20 - 05:00 pozn. autora dipl. práce). Nejpozději však když se nad vrcholky začínají vynořovat horizontální mraky, neboť to značí, že bude svítat. Pokud slídíte v nepřátelském ležení a mluvíte s někým, měli byste mluvit stejným dialektem nepřítele. Zkuste opatrně poslouchat a zjistit nepřátelské rozpoznávací heslo. Pozor na protiopatření pro rozpoznání zjištění hesla. Tato starodávná technika spočívá nejen ve vyřčení hesla, ale zároveň v provedení nějakého protiopatření, jako je např. sednutí si na zem po vyřčení hesla, nakreslení nějakého symbolu rukou do vzduchu nebo kombinací hesel, kdy jeden vyřkne heslo a druhý jiné předem domluvené heslo.*

Pokud by se schylovalo k vašemu odhalení je několik možností k úniku. Můžete začít provádět obtíže a křičet, tedy pohybovat se ve skupině ve spěchu, strkat do ostatních a vyvolávat hádku, začít křičet: to je boj támhle, čímž můžete upoutat kýženou pozornost, nebo provést jakékoliv jiné rozptýlení, které vás napadne. Pokud si myslíte, že vás někdo sleduje, přemístěte se abyste měli jistotu. Pokud vás odhalí nechte to osudu a nepodléhejte strachu, protože život se nachází ve smrti.

Zde je výběr dobrých úkrytů: u staré studny, za velkým kamenem, na útesu, v horách, v prohlubni nebo jeskyni, na záchodě, za velkým stromem, přilepením těsně ke zdi nebo ukrytím se na planině. Měli byste se vyhnout místům, které se zdají být dobrými úkryty, ale vyvolávají velké podezření pro zkušené lidi.”³¹

Fujibayashi sensei použil v Bansenshukai následující frázi k popisu toho, jak tichý musí nindža být: *”Jako byste poslouchali, jak padá mráz za chladné noci.”³²*

Ne vždy je však možné pracovat zcela potichu, proto se museli nindžové naučit používat zvuk ve svůj vlastní prospěch k zakrytí svých vlastních, někdy nutně hlasitých pohybů. Respektive využít přirozených zvuků daného prostředí k zamaskování svých vlastních zvuků při pohybu. Šlo využít např. tekoucí vody, deště, bouře, zvuků zvonů při různých příležitostech apod. To je jeden z důvodů proč se v nindžutsu dbalo velmi na předpovídání počasí.

Samurajské domy byly povětšinou komplexy malých budov obehnaných zdmi a velmi dobře střežené. K průniku dovnitř se dalo velmi dobře využít dvou až tříčlenných nindža týmů. Jeden v běžném oblečení zaměstnal stráž u brány a druhý nindža nebo nindžové pak pronikli nepozorovaně branou dovnitř. Zaměstnání stráže mohlo spočívat v předstírání, že příchozí je např. posel. Pokud byli nindžové tři, tak dva z nich mohli před branou předstírat souboj. Existovalo mnoho variací na tyto případy, spočívající např v tom, že jeden nindža zažene falešného zloděje nebo prohraje falešný souboj a poté vytvoří pouto se strážcem, který mu nabídne dočasný azyl uvnitř areálu, který nindžovi poskytne možnost obhlídky pro případnou další infiltraci. Rovněž je za tímto účelem možné

³¹ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 80

³² Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4

předstírat nemoc u brány, kdy byl většinou nemocný pozván dovnitř, aby si odpočinul.

Jako poslední z infiltračních technik je třeba zmínit, jak přesně mohl nindža lokalizovat v nějaké temné místnosti svoji případnou oběť. Tedy přesné místo, kde v místnosti spí aniž by rozsvěcel svíčku nebo použil jiný zdroj světla. Musíme si uvědomit, že v té době neexistovalo veřejné osvětlení a noci byly bez tzv. zbytkového světla, na které jsme v současné době v našich obydlích zvyklí, velmi tmavé. Dnes není problém díky zbytkovému světlu pohybovat se např. uprostřed noci chodbou našeho bytu nebo ložnice bez rozsvícení, protože tma není tak temná a je relativně dobře vidět. V dobách nindžů byla tma v místnostech většinou téměř absolutní, protože vyjma měsíce žádný jiný světelný zdroj v okolí nebyl. Aby nindža v příslušné místnosti dokázal lokalizovat cíl bez rozsvícení svíčky, čímž by na sebe nepatřičně upozornil a nemusel by jej včas najít, předstíral zvuk zvířete, např. kočky nebo zbloudilého psa, čímž přinutil oběť hnout se, rozsvítit svíčku nebo otevřít okna a v tu chvíli přesně věděl, kde je jeho cíl a dokázal jej přesně zasáhnout.

5.2 Noční přepady

Existují různé typy nočních útoků, od rozsáhlých nočních bitev, až po nájezdy malých skupin válečných jednotek. Při standardním nočním útoku se relativně velká skupina vojáků přesune pod rouškou tmy a napadne nepřátelský tábor tak, aby se jejich frontální útok načasováním shodoval s požárním útokem v táboře nebo hradu provedeným ze strany nindžů, kteří do dobývaného místa pronikli před samotným hlavním útokem. Některé noční útoky jsou však prováděné výhradně způsobem shinobi a nazývají se shinobi-youchi. Tyto útoky mají tendenci zahrnovat skupinu shinobi, kteří přepadnou nepřátelský tábor nebo sídlo, aby způsobili konkrétní druh fyzického poškození např. poškození opevnění nebo nějaké konkrétní budovy jakou může být nějaký obchod apod. Účelem je demoralizace nepřítele. Tento druh útoku nelze tedy zaměňovat s infiltračním typem nočního útoku (shinobi-iri) uvedeným shora, kdy je např. předstírán útok na hrad z jedné strany, aby byla odlákána pozornost a z méně chráněné strany do hradu mezitím pronikli nindžové, kteří zde počkají až se stáhnou konvenční jednotky před hradem a ve vhodné chvíli provedou sabotáže

v podobě požárů, likvidují strážce a otevrou brány hradu, čímž umožní konvenčním silám průnik bez značných ztrát spojených s obléháním.

5.2.1 Využití prostředí

Příkladem klamání v menším měřítku je, když nás jevištní iluzionista nutí podvědomě se dívat jedním směrem, abychom neviděli, že dělá určitou činnost v jiném směru. V kapitole Shoninki nazvané Tendó Chidó no Narai se můžeme dočíst, že šinobi musel používat techniku klamání na mnoha úrovních, od vytváření situací, které by odváděly pozornost lidí, zatímco on se věnoval své činnosti, až po využívání přírodních sil, aby skryl své jednání. Důležité je, že v této kapitole je zmínka, která boří jeden z mýtů, jež se vznášejí v moři nepochopení o “bájném” nindžovi. V pověstech o nindžovi na západě panuje mylné přesvědčení, že nindža obětuje svůj život, aby splnil své poslání, což je podobné našemu dojmu o sebevražedných sklonech dnešních teroristů. Pravda je však daleko od toho, jak píše mistr Natori v Shoninki, že šinobi má velký zájem zůstat naživu i za cenu neúspěchu, tedy, že nindža by se neměl pokoušet o tajnou činnost, dokud si není naprosto jistý svými šancemi na úspěch.

Shoninki uvádí: *“Tendó chidó znamená předvádět triky na obloze nebo konstruovat podivné či rušivé věci na zemi. Dělá se to proto, abyste upoutali pozornost lidí buď směrem nahoru nebo dolů, nebo pryč od místa, kde máte být. Tuto metodu byste měli ovládat na vysoké úrovni.*

Obecně platí, že když potřebujete obejít nebo prorazit plot nebo zeď, měli byste postavit podivný předmět a umístit ho na vysoké pozorovací místo. Tímto způsobem, když lidé přicházejí a odcházejí po ulici, budou procházet kolem, přičemž budou vzhlížet do vzduchu a nebudou věnovat pozornost tomu, kam jdou, což jim zabrání vidět to, co děláte. Pokud potřebujete překonat plot nebo vylézt na hliněnou zeď, položte něco zvláštního na ulici nebo pod zeď na opačné straně ulice. Účelem je vytvořit mylné směry dolů a do opačných směrů, než je vaše činnost.

Tendó také znamená zkoumání energie nebe a země. Pokud vás v souvislosti s vaší tajnou činností znepokojuje cokoli, například vítr, déšť, slunce, měsíc nebo čas, pak byste měli vždy odložit provedení svého plánu. Chcete-li si počínat dobře, pak byste si měli uvědomit, že dobrý šinobi nezačne tajnou činnost, dokud

se mu v hlavě všechno dobře neurovná. Neexistuje však přesný způsob, jak cokoli předvídat dříve, než dojde ke zmíněnému přírodnímu fenoménu. Zdá se, že neexistuje žádný způsob, jak rozhodnout o správném načasování takových věcí, pokud nejste mimořádně dobří v meteorologii. Jak dobře to dělali mistři ve starověku, se můžeme jen dohadovat.”³³

O počasí shoninki dále zmiňuje: *“Když je však západ slunce jasný, počasí bude dobré. Kromě toho existují různé způsoby, jak předpovídat příchod větru nebo deště, ale většina z nich je nespolehlivá, proto se jimi podrobněji nezabýváme. Přesto se traduje rčení, že všechny obavy by měly být odstraněny, než se pustíte do akce. Pokud vás některá z vašich obav rozčiluje, pak vezte, že byste své poslání neměli vůbec vykonávat. Většina šinobi by si přála deštivé noci, protože díky nim probíhají tajné operace hladčeji. I přes to si pamatuj, že i mise provedené v noci nemusejí být nezbytně lepší než ty provedené za dne. Vše záleží na místě, situaci a čase. Někdy se stává, že je lepší provést danou akci za denního světla a je obtížné říci, kdy je ten nejvhodnější okamžik, obzvláště je-li úspěch spojen s načasováním závislým na přírodních silách jako je třeba počasí.”³⁴*

5.3 Defenzivní techniky

Pod názvem defenzivní techniky (japonsky Tekifusegi to nu Narai) si pravděpodobně každý představí nějaké konkrétní techniky v sebeobraně. Ve vztahu k již uvedeným informacím, tedy, že nindžutsu spáda spíše do oblasti válečnické strategie, lze uvést nejpoužívanější defenzivní techniky jako používání speciálních identifikačních značek, používání znamení a hesel, rodinných rukojmí, pískových polí, používání dokumentů prokazujících příslušnost jejich nositele, metody pozorování okolí, použití speciálního oblečení nebo kusu oblečení nošeného pod zevním oděvem a užívání různých pastí. Škála používaných defenzivních technik je velká a jejich celý výčet by stejně jako vše z této tematiky zabral spoustu stránek psaného textu, nicméně autor

³³ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 98

³⁴ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 99

diplomové práce postupně rozebere okrajově alespoň ty některé shora naznačené.

5.3.1 Identifikační značky

Samurajové identifikovali sami sebe dvěma způsoby, a to prokazováním jejich statečnosti a osobní identity jako válečníků, za druhé vystavením jejich vojenských nebo skupinových značek (symbolů). Osobní identifikace pak byla řešena skrze znaky na helmách, dřevěných krytech ostří kopí, vlajkách, barvou samotné zbroje, atd. Někteří vojáci umísťovali kus látky na zadní část přilby nebo záhyb ramenní části zbroje. Naproti tomu Issui sensei (Natori Sanjuro Masazumi - autor Shoninki) nám ve svém díle vyjevuje možnost užití skryté příslušnosti k nějaké speciální skupině, a to použitím stejné barvy sageo, tedy šňůry, kterou je opatřena každá pochva japonského meče. Issui sensei dále uvádí, že defenzivní techniky jsou užívány proti infiltraci nepřátelských ninjů. Dobrý ninja potřebuje nejdříve pochopit principy těchto dovedností a naučit se je používat, aby věděl, i jak se jim vyvarovat.

5.3.2 Hesla a znamení

Hesla byla běžně používána samuraji a byla většinou rozdělena do dvou částí, tedy dvou slov, která spolu souvisejí. Např. noční hlídka vysloví heslo "měsíc" a druhý příchozí voják vysloví heslo "den". Hesla byla záměrně volena tímto způsobem, aby byla lépe zapamatovatelná, tedy vyřčení hesla asociuje protiheslo, avšak ten kdo jej nezná si nemůže být jistý správným protiheslem. Znamení oproti heslům zahrnují určité reakce na vyřčená hesla za účelem odhalení nindžů ve vlastních řadách. Ve chvíli, kdy je pojata podezření z infiltrace vlastních jednotek, tak velitel skupiny řekne domluvené heslo a všichni se musejí např. rychle přikrčit k zemi. Ten kdo zůstane stát je pak snadno identifikován.

5.3.3 Rodinná rukojmí

I přes to, že svět samurajů byl založen na loajalitě ke svému pánovi, tak mohl stupeň loajality v reálném životě značně kolísat. Důvěry nehodní vazalové mohli snadno zradit svého pána a z těchto důvodů se v Japonsku používalo techniky přemístění rodiny vazala do okolí jeho pána. V případě zrady bylo toto rukojmí

bez milosti popraveno. Jako protiopatření mohl zkušený nindža doručit pánovi falešné rukojmí. Tedy osoby, které pouze předstíraly, že jsou rodinnými příslušníky daného vazala, který vykonával zpravodajskou činnost na dvoře pána k němuž loajalitu pouze předstíral bez obav, že přijde o své rodinné příslušníky.

5.3.4 Písková pole

Okolo chráněných míst např. za vnitřní zdi hradů lenních pánů, okolo bojových ležení apod. byly často umístovány velké strážní ohně, které byly udržovány celou noc, aby vrhaly velké množství světla a v podstatě promítaly stíny případných infiltračních jednotek. V místech, která nebyla pokryta světlem, obránci vykopali mělké, ale široké stouhy, které pak vysypali pískem, který byl uhrabán stejným stylem jako v zenových zahradách. Případný infiltrátor mohl přes toto pole projít, ale noční hlídka při objevení stop spustila poplach.

5.3.5 Použití pochodní k osvětlení zdí pod hradem

Shinobi se často ukrývali v temnotě na dně příkopu za hradbami pevnosti, hradu nebo areálu. Aby si na tato temná místa obránci posvítili, spouštěli přes zeď pochodně připevněné na lanech. Při pohledu z dálky by pozorovatel viděl jasné skvrny světla, které se spouštějí a zvedají z hradního opevnění do temných oblastí pod ním. Takto mohl být odhalen případný infiltrátor.

5.3.6 Spodní prádlo jako obrana proti nindžům

Masivní pohyb konvenčních jednotek ve tmě dával nindžům možnost infiltrace. Mohli to udělat buď tak, že se vkradli skrz bránu, zatímco se útočný oddíl přesouval ven, nebo tak, že předstíral, že je členem vracejících se jednotek útočné skupiny, neboť někteří členové útočné skupiny byli vždy v boji zabiti, takže zde byl prostor pro agenta, který se mezi ně mohl vmísit. Jelikož se takové skupiny často vraceli dovnitř velmi narychlo, nemusel být čas na protokol s heslem. Z tohoto důvodu byla již ve starodávném Japonksu vyvinuta metoda k odhalení nepřátelských zvěděů, spočívající v užití stejné barvy a struktury spodního prádla pro tyto útočné jednotky. Pokud měl někdo na sobě spodní prádlo jiné barvy a struktury byl okamžitě identifikován jako nepřátelský špion.

5.3.7 Průkazy

Jiným způsobem kontroly vstupu vlastních jednotek do vojenských ležení a chráněných míst v době nočních hlídek vysílaných z těchto chráněných míst bylo užívání průkazů. Jednalo se v podstatě o kusy papírů, látky nebo bambusu, na kterých byla oficiální značka nebo razítko opravňující ke vstupu. Počet vydaných průkazů přesně odpovídal počtu členů jednotky vyslané mimo ležení, plus jeden průkaz, který se uchovával k porovnání u vstupu. Vždy se používala jedna značka na jednu misi. Nikdy se nepoužívala stejná značka na více misí. Proto bylo těžké pro nindžu nějaký takový průkaz získat, aby se mohl tímto způsobem vetřít mezi konvenční jednotky nepřítele. Toto opatření se navíc často používalo v kombinaci s hesly a znameními zmíněnými výše.

5.3.8 Pasti

V japonských pevnostech a hradech se často používalo velké množství důmyslných obranných mechanismů od vrzajících podlah, jakou může být např. slavná slavičí podlaha v přístupových chodbách v hradu Nidžó v Kjótu, zatahovací padací mosty, skládací a falešné stěny, zóny s pastmi, které uvězní nepřítele, otvory v hradbách na shazování kamenů, propadlové pasti s různými typy hřebů a mnoho dalších způsobů, jak oklamat a odrazit nepřítele. Pro nindžu infiltrující takové chráněné místo bylo klíčové pozorování a identifikace těchto nebezpečných míst.

5.4 Komunikační dovednosti

Mezi komunikační dovednosti lze z nindži používaných technik jednoznačně zařadit zejména používání náhradních šifer, rozřezání tajné zprávy do jednotlivých sekcí, dopisy umístěné na šípech, používání signálních vlajek ve dne, signálů ohněm v noci a signálního trubení na lasturu. Musíme si uvědomit, že v dobách největšího rozmachu nindžutsu neexistovaly dnešní komunikační prostředky a bylo potřeba na bojišti i mimo něj maximálně efektivně využít

prostředků, kterých si nepřítel nevšimne a pokud ano nebude schopen rozklíčovat včas obsah sdělení. Níže autor této diplomové práce rozebere některé z výše uvedených technik.

5.4.1 Náhradní šifra

Náhradní šifra je v podstatě způsob, jak každé písmeno, respektive znak nahradit jiným písmenem nebo znakem. Z dnešního hlediska a možností dekryptování se nám tato substituce může jevit jako primitivní, avšak v dobách starého Japonska na bitevním poli nebyl při zachycení takto zašifrované depeše čas k jejímu dešifrování. V případě prolomení takového kódu by již zcela jistě byla jiná situace spojená s novou sadou zpráv zakódovaných novou šifrou.

5.4.2 Rozřezání tajné zprávy na několik sekcí

Jedním ze způsobů, jak ztížit rozluštění zprávy kódované naznačeným způsobem (náhradní šifra), bylo rozřezat ji na části a nechat každou část doručit různými posly. I kdyby nepřítel zachytil jednu sekci a dekodoval ji, stále by nepochopil zprávu jako celek. Zamýšlený příjemce se tak mohl lépe dozvědět, že došlo k nechtěnému odposlechu, respektive zachycení části zprávy, což by při realizaci jedním poslem neměl šanci zjistit. Specifika japonského písma ještě navíc umožňovala rozříznutí kódových znaků podél jejich středu tak, aby části tvořila úplná slova pouze tehdy, když byly tyto části poskládány na své místo.

5.4.3 Troubení na lasturu

Lastury, mušle nebo ulity chceme-li a jejich specifický zvuk byly ve středověkém Japonsku hojně využívány zejména horskými mnichy Yamabushi. Při použití se speciálním náustkem může taková ulita vydávat širokou škálu zvuků prostřednictvím různých délek a sil foukání, trylkování a tlumení, přičemž všechny takové zvuky mohou být kodifikovány tak, aby předávaly různé zprávy. Nindžové si vytvořili vlastní systém signálů lastur podobně jako to dělá např. Morseova abeceda, tedy složitá sdělení složená z malých prvků. Jakýkoliv signalizační systém musí obsahovat speciální kódy, které označují začátek a konec zprávy a upozorní příjemce, když došlo k chybě.

5.5 Průzkumné dovednosti

Dávni nindžové byli vysíláni stovky kilometrů od sídel svých pánů, aby prozkoumávali celé Japonsko, pokrývali hluboká údolí, husté a daleko se táhnoucí lesy, široké tryskající řeky a hrozivé hory. Průzkum tohoto druhu je zavedl po temných cestách, přes divočinu zamořenou hady a zahrnoval dlouhá období strávená o samotě, vyhýbající se oblastem lidského obydlí. Tyto namáhavé cesty vyžadovali extrémně vysokou znalost v tom, co by se dnes nazývalo přežití v divočině. Z pohledu válečného stratéga by mělo být vysláno mnoho zvědů na dlouhé vzdálenosti v dostatečném předstihu před jakoukoliv operací. Důležité bylo zvážit i předávání informací od takového zvěda zpět. Pro případnou analýzu.

Důkazem průzkumných dovedností dávných ninjů je existence různých typů hlídek jako protiopatření proti takovým zvědům. Issui sensei v Shoninki i Fujibayashi sensei v Bansenshukai zmiňují tzv. Togiki, což jsou venkovní poslouchající vojáci. Dále existovali vojáci speciálně vycvičení, aby nindžu cítili čichem, tzv. Kagi. Autor diplomové práce od svého učitele, Nobutoshi Otakeho, na seminářích opakovaně slyšel, že dávní členové, šermíři Katori shinto Ryu byli cvičeni, aby ucítili saze, kterými si nindžové často barvili viditelné části pokožky při noční infiltrační misi. Issui sensei v Shoninki uvádí vysloveně, že viditelné části těla jako obličej lze zatemnit sazemí, nebo aby nebyl shinobi cítit, lze obličej zahalit krátkodobě do záhybů oblečení, tak aby nebyl odhalen procházející hlídkou. K těmto čichajícím hlídkám Fujibayashi sensei uvádí: *„Kompetentní ninja je ten který dosáhl takových schopností, že nevydává žádný zvuk nebo tělesný pach a za svojí čest a statečnost nevyžaduje slávu.”*³⁵

Jednou ze zásadních průzkumných dovedností je pozorování hlídek před chráněným místem, jakým může být vojenské ležení nebo hrad. Taková místa byla protkána množstvím různých hlídek, poslouchajících vojáků, osvětlenými i neosvětlenými nočními hlídkami, pozorovazeli, apod. Tito byli zpravidla vybaveni hesly, gesty, průkazy (viz. předchozí kapitoly), aby dokázali okamžitě identifikovat případné vetřelce. Klíčové pro ninju bylo tedy zjistit tyto způsoby komunikace mezi hlídkami. Jednou z používaných technik bylo usmrcení hlídky,

³⁵ Cummins Antony, Minami Yoshie, The book of Ninja (Bansenshukai), Vydavatelství Watkins publishing Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4, str. 357

aby získali správné identifikační znaky, zaujali místo strážců a takto pak vstoupili do hradu na konci strážní hlídky. Fujibayashi senseni v Bansenshukai uvádí, že takové zabití by mělo být provedeno pouze z taktických důvodů a nikoliv z prosté horkokrevnosti.

Další z využívaných, avšak z našeho pohledu bizarních technik bylo zkoumání vnitřností, které však mělo v té době velkou vypovídací hodnotu. Pokud má např. obránce dlouho obléhané pevnosti žaludek plný jídla je jasné, že vyhladovět takové opevněné místo nemá smyslu a bude třeba využít jiné strategie.

Výčet shora uvedených průzkumných dovedností je jen ilustrativní, jejich podrobné rozebrání by vystačilo na samotnou diplomovou práci. Dále lze pouze zmínit několik dalších dovedností jako infiltrování přibližující se nepřátelské armády, průzkum míst vhodných k vylodění, měření výšek opevnění, hradních zdí a věží, průzkum a mapování opevněných míst, techniky počítání stráží hradu, pozorování zvěře, zejména ptactva za účelem objevení nepřátelských vojáků, pozorování ptactva v okolí hradů, pozorování nepřátelských identifikačních vlajek atd.

5.6 Speciální dovednosti spojené s ohněm a pyrotechnikou

Ve většině nindžovských textů najdeme přehršel návodů, respektive podrobných receptů k výrobě střelného prachu, různých druhů pochodní, ohnivých šípů, výbušnin, ručních granátů, tělových ohříváčů apod. Avšak nenalezneme zde návody na iniciační prostředky. Důvod je jednoduchý. V dávných dobách věděla většina lidí jak zapálit oheň bez speciálních přípravků jakým mohou být v dnešní době, např. zápalky.

6 Současné i staré mýty o nindžích a jejich komparace se skutečností

Existuje rozdíl mezi starými a novými mýty o těchto, dalo by se říct, legendárních zvěděch? Jejich schopnosti, dovednosti a znalosti tolik přesahovaly vše, co v té době bylo běžně dostupné široké veřejnosti a mnohdy i to co bylo dostupné vysoce trénovaným vojákům. Proto si lze velmi snadno představit, že o nindžích vznikala řada mýtů i v dobách, kdy byli hojně využíváni. Některé mají reálný základ, některé jsou zcela vymyšlené a některé jsou mylně spojovány jen s nindži. Některé mýty byly rozebrány již v předchozích kapitolách a proto je zde nebude autor diplomové práce podrobněji rozebírat. Zde je čas zaměřit se na méně známé, avšak o to více šokující a důležité skutečnosti.

6.1 Nindžutsu jako specifické bojové umění

Nindžutsu jako specifické bojové umění je moderním konceptem a tedy i jedním z moderních mýtů. Autor této diplomové práce mnohokrát tento fakt zmiňoval, nicméně je potřeba se v této části zaměřit na dostupná fakta. Do současné doby bylo již velmi kvalitně přeloženo spoustu nindžovských textů, např. Ninpiden, Bansenshukai, Shoninki, Gunpu Yoshu, Rondashu, Gunjutsu Kikigaki a mnohé další, avšak ani jeden z těchto starodávných prokazatelně "nindžovských" textů neodkazuje na konkrétní bojové techniky. Nindžové stejně tak jako samurajové byli cvičeni v bojových dovednostech od útlého věku. Ve starodávném Japonsku to bylo přirozené. Bylo to až tak přirozené, že se o tom právě nezmiňuje žádný z nindžovských textů proto, že to nebylo považováno za něco, co by bylo hodno předávat tímto způsobem. Techniky obsahující spionáž a pokročilou strategii s ní související se vhodní adepti začali učit odděleně od bojového výcviku. Koncept nindžutsu jako specifického bojového umění nedává zkrátka žádný smysl. Je možné, že některé klany, které neměly návaznost na tehdy tradiční konvenční bojový výcvik, tedy respektive na samurajský bojový výcvik, přejali nebo vyvinuly svůj vlastní, který byl navázán na znalosti z odvětví špionáže a strategie. Posléze byly tyto klany využívány jako šinobi či chceme-li nindžové, avšak na základě těchto konkrétních případů nelze zobecňovat koncept nindžutsu jako celku. Celý tento moderní mýtus je spojen s následujícím mýtem nindža vs. samuraj.

6.2 Mýtus nindža vs. samuraj a jejich sociální postavení

Dalším moderním mýtem vedle konceptu nindžutsu jako specifického bojového umění je mýtus nindži stojícího proti samuraji. Myšlenka, že ninja byl zformován jako protiklad samuraje má své základy nejen mimo Japonsko, ale dokonce i v kolébce těchto vyjímečných "válečníků". Termín ninja neoznačuje osobu specifického sociálního statusu, často známých ze třídy eta, tedy v dávném Japonsku něco jako "podlidí", jak uvádějí někteří zahraniční autoři. Ninja je osoba, která vykonává specifickou práci na základě svých specifických dovedností, znalostí a vědomostí bez ohledu na své sociální postavení. To znamená, že sociální status nehrál ve výcviku nindžutsu žádnou roli. Ve skutečnosti bylo třeba, aby takto trénované osoby pocházely z různých sociálních vrstev, ze kterých by pak mohly přinášet cenné informace a provádět další zpravodajské úkoly. Většinová populace středověkého Japonska nebyli samurajové a ve skutečnosti ani většina vojáků armád tehdejších panovníků. Armády měly různé složení od pěšáků zvaných Ashigaru, Sochi, bojových mnichů, samurajů, atd., přičemž zrovna pěšáci Ashigaru pocházeli z různých sociálních vrstev. Je logické, že právě mezi Ashigaru se dalo najít mnoho těch, kteří ovládali umění nindžutsu. Nebylo nic výjimečného, když byli někteří Ashigaru za své zásluhy povýšeni do samurajského stavu, jako např. Tojotomi Hidejoši, jeden ze sjednotitelů Japonska, který byl původně obyčejný Ashigaru místního vládce Ody Nobunagy. Navíc některé linie nindžutsu byly obsaženy do učení samurajských škol předávaných z generace na generaci. Není však překvapením, že aby mohl někdo obsáhnout umění nindžutsu, ať už z řad samurajů nebo z jiné sociální vrstvy, musel mít zcela specifické morální a fyzické předpoklady. Každý se nemohl stát nindžou zrovna stejně tak, jako se každý nemůže stát příslušníkem moderní zpravodajské služby. Antony Cummins uvádí: "Nindžovské záznamy a historické důkazy o tom, že mezi nindžou a samurajem neexistovalo žádného rozdílu, mají mnoho podob a bezpochyby dokazují, že v období Sengoku a Edo byli nindžové považováni za základní součást každé armády a skutečně byli nejen nezbytnou součástí středověké obrany, ale také státními zaměstnanci. Samurajové vycvičení v umění nindžů

nebo ti, kteří rozuměli jeho používání, veleli a řídili své oficiální, ale skryté agenty nindžů."³⁶

O tom, že nindžové jakožto příslušníci konvečních sil měli rovnocenné postavení jako samurajové nebo, že dokonce byli samurajové, hovoří historické záznamy týkající se např. výplat za jejich služby. Z výše přidělené koku rýže je patrné, že jejich sociální postavení bylo na úrovni samurajů, jak o tom píše historik Antony Cummins ve své knize *In search of the Ninja*.

Další z historických záznamů, zvaný Gokoho no Shina Kakiage, hovoří o tom, že v roce 1864 byl jeden z nindžů potrestán za to, že byl tak zaslepen penězi, že si je půjčoval od obyčejných lidí. Pojem nindža v tomto textu kontrastuje s výrazem "běžní lidé", což nindži staví do mnohem vyššího sociálního postavení na úroveň samurajů, neboť omezení týkající se peněz a jejich půjčování bylo určeno právě pro samurajské válečníky. Moderní mýtus samurajů a nindžů je tak směsicí ozvěn literatury z období Edo a někdy možná záměrného nepochopení moderních médií. Na počátku 40. let 20. století, tedy předtím, než svět zasáhlo moderní šílenství kolem nindžů, začali autoři jako pan Tamabajaši tvrdit, že nindžové pocházejí ze samurajských rodů a že nindža může pocházet z jakékoliv vrstvy společnosti nikoliv pouze z jeho okraje, jak se pokouší tvrdit většina autorů neustále dokola kopírujíc se navzájem jeden od druhého.

6.3 Nindža jako bandita a kriminálník

Jedná se o jeden ze starodávných mýtů převládajících až do současnosti, neboť mnoho dnešních Japonců, kteří mají ve svých rodokmenech nindžovské předky se touto skutečností spíše tají. Je to kvůli tomuto široce rozšířenému mýtu, kterému nepomohl zrovna západní "merchandising" v podobě různých filmů a jiných populárních pracích o těchto vyjímečných lidech dávné Japonské minulosti. Skutečnost, že nindžové nebyli kriminálníci, ale spíše speciálně trénovaní jedinci a zpravodajci dokládá svitek *Shoninki*, kde jeho autor Issui sensei hovoří: *"Nindžové nikdy při plnění úkolu nepociťují váhavost bez ohledu na denní či noční dobu. Mají stejné dovednosti jako Nusubito, avšak nikdy*

³⁶ Cummins Antony, *In search of the Ninja, The historical truth of ninjutsu*, Nakladatelství The History Press, Cheltenham Velká Británie 2012, ISBN 978-0-7524-9210-0, str. 48

nekradou pro vlastní zisk. Ti kteří ovládli umění shinobi mohou vniknout do obtížných situací a ven, dokonce i pokud není cesty zpět. Mělo by být řečeno, že jejich mistrovství je extrémně hluboké.”³⁷

V historii nindžů je jedno prázdné místo, kterým je to, co si průměrný člověk myslí o nindžích. Nepochybně nindži mnozí nenáviděli a dokonce se jich báli, neboť úkolem nindžů bylo lhát, zabíjet, přesvědčovat, podvádět, krást, pálit lidský majetek a vykořeňovat případná spiknutí. Základní povaha jejich práce vyvolávala v ostatních nenávist, a tak není divu, že nindži po celou jejich historii provázel proud strachu a dokonce i opovržení ze strany obyčejných lidí. Sami nindžové si toho byli vědomi, neboť v Banseshukai a 100 básních o nindžích je mimo jiné pojednáno o této skutečnosti a nindžové jsou ujišťováni, že lhaní a podvádění je bohy vnímáno v pozitivním světle, pokud je použito ve službách jejich pána. Pokud však v takové službě neslouží, je jejich jednání považováno za nízké. V tomto bodě začíná vývoj hrdinného samuraje a zlého nindži.

6.4 Nindžové a nadpřirozené schopnosti

Není se čemu divit, že mnohé akce, které měli na svědomí skuteční nindžové v dobách válčících států (období Sengoku Jidai) a i později připadali běžným lidem tak úžasné a neproveditelné, že jim pak přikládali nadpřirozené schopnosti. Tyto mýty vznikaly v dobách, kdy vznikal i mýtus neporazitelného samurajského válečníka, tedy v období Edo.

6.5 Nindžové dnes

Existují nindžové i dnes? V Japonsku i mimo ně můžeme nalézt mnoho lidí, kteří o sobě tvrdí, že pokračují v této starodávné tradici. Autor této diplomové práce si troufá být trochu skeptický vůči osobám, které o sobě v dnešní době tvrdí, že jsou pokračovateli nindžovské tradice způsobem, kterým činí a to vzhledem k tomu, co samotné nindžutsu vlastně představuje. Pokud chceme hledat historické a pravé nindžutsu nepotřebujeme se učit konkrétním bojovým technikám, neboť jak je několikrát zdůrazněno v této diplomové práci i jinde, nindžutsu je spíše o

³⁷ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 43

strategii, speciálních znalostech, dovednostech důležitých pro sběr zpravodajských informací, provádění jiných speciálních úkolů a zejména v samotném přístupu k životu. V nedávné Japonské historii byla jedna osoba, která o sobě tvrdila, že je posledním žijícím nindžou. Jmenoval se Seiko Fujita a přinejmenším se jednalo o kontroverzní osobu, avšak vzhledem k tomu, že skuteční nindžové neustále pracovali na úrovni klamu nelze rozlišit zdali kontroverzní veřejně dostupné informace o něm nešířil zdánlivě on sám. Pokud tedy budeme hledat nindžu v modernějších Japonských dějinách, tak autor této diplomové práce doporučuje knihu *Moje třicetiletá válka* od Hiró Onody. Hiró Onoda byl zpravodajský důstojník v Japonské armádě ve 2. světové válce, absolvent zpravodajské školy Nakano, která byla později spojována právě se jménem Seiko Fujity. Hiró Onoda byl vysazen na jednom z Filipínských ostrovů, aby zde sbíral zpravodajské informace a prováděl záškodnické guerillové akce proti nepříteli. Takto zde "válčil" neuvěřitelných 30 let. Ve své knize popisuje proč nevěřil zprávám o Japonské porážce a zároveň rozebíral jednotlivé techniky, které se naučil ve škole Nakano, díky kterým se mu povedlo být nedopaden 30 let, shromažďovat zpravodajské informace a provádět guerillové akce. Antony Cummins ve své knize *In search of the Ninja* uvádí, že Hiró Onodovi napsal dopis, ve kterém se jej přímo zeptal na nindžutsu ve spojitosti se školou Nakano, přičemž Hiró Onoda mu odepsal: *"Laskavý Antony Cumminsi, píši vám, abych odpověděl na vaše otázky. V učebních osnovách školy Nakano nebyl předmět ninjutsu. Ačkoli v některých předmětech byly prvky, které obsahovaly nebo spíše odkazovaly na části ninjutsu. Nejednalo se přesně o studium jednotlivých dovedností, ale jednoduše o aplikace ninjutsu. Tak tomu rozumím já. S pozdravem Onoda Hiro"*.³⁸ Antony Cummins dále uvádí: *"Stephen C. Mercado v knize The Shadow Warriors of Nakano se vůbec nezmiňuje o ninjutsu ani o osobě Seika Fujity a nindžu zmiňuje jen jednou v úvodu, kde uvádí, že tyto postavy byly špiony minulé éry. Se školou Nakano je nijak nespojuje. Tvrzení o Fudžitově spojení se školou a výukou ninjutsu se zdálo být pochybné. Nedávno*

³⁸ Cummins Antony, *In search of the Ninja*, The historical truth of ninjutsu, Nakladatelství The History Press, Cheltenham Velká Británie 2012, ISBN 978-0-7524-9210-0, str. 167, 168

odhalená dokumentace však zřejmě ukazuje, že pan Seiko Fujita zde skutečně vyučoval ninjutsu.” ³⁹

7 Odkaz filozofie a umění nindžů pro současnost

V Japonsku je ninjutsu neboli šinobi dobře známé a všichni o něm mluví už od dávných dob. Pravda o ninjutsu je však taková, jakou nemůžeme vidět, říct ani slyšet. Proto bylo ninjutsu předávalo jen jako nejtajnější ze všech tajemství a jen od výjimečné osoby jiné výjimečné osobě. Ačkoli lidé v moderním světě vnímají ninjutsu jen jako něco, co se nachází na stránkách komiksů nebo románů, skutečné umění ninjutsu a nindžové jsou tím, co bychom dnes nazvali špiony, zvědy, či chceme-li zpravodajci. Takové vědomosti, i když se dnes už nepoužívají, jsou něčím, čeho není nikdy dost. Absolutním cílem nindži byl úspěch a přežití za všech okolností. Na konci období válek (Sengoku Jidai) v Japonsku, když Oda Nobunaga, nejsilnější vojevůdce té doby, vedl své úspěšné tažení napříč zemí, nindžové odvážně čelili jeho strašlivé moci, i když byli ve srovnání s Nobunagou silou bezvýznamní. Podařilo se jim porazit armádu jeho syna Nobukatsua, ale nakonec byli vyhlazeni jeho masivní vyčišťovací operací. Ukázalo se však, že nezemřeli, ale ožili v další etapě dějin. Když se podíváme na moderní společnost, zdá se, že tržní mechanismy a globální standardy jsou našimi novými pravidly pro život. Tyto standardy podporované silným finančním a vojenským potenciálem, mají tendenci svět zrovnoprávnit a minimalizovat individualitu zemí. I když je žádoucí, aby všichni v každé zemi sdíleli zdravý rozum a morálku, výsledkem prosazování tržních principů je, že bohatství je koncentrováno do rukou několika málo lidí a zároveň se zvyšuje počet těch, kteří žijí v chudobě. Z širšího pohledu žijeme stále v "období válek". Vzhledem k této podobnosti moderního světa s obdobím válek v Japonsku se můžeme od nindžů, kteří přežili tehdejší dobu, naučit mnoho zajímavého. Přestože se často netěšili žádným společenským privilegiím, nebyli v této bouřlivé době ani vítězi, ani poraženími. Tento pozoruhodný úspěch nám poskytuje poučení a náhled do vlastního života. Chceme-li žít v duchovním

³⁹ Cummins Antony, In search of the Ninja, The historical truth of ninjutsu, Nakladatelství The History Press, Cheltenham Velká Británie 2012, ISBN 978-0-7524-9210-0, str. 168

bohatství v moderní společnosti, kde se propast mezi bohatými a chudými stále zvětšuje, musíme změnit smysl pro hodnoty a být si jistí sami sebou. Chceme-li pochopit tuto úžasnou životní filozofii starodávných nindžů musíme umět číst mezi řádky jimi psaných textů. Z nich nám na povrch vyplouvají mnohá životní doporučení jako např. v Shoninki: *"Do ničeho se příliš nezapojujte. Pokud se zaseknete na nějakém problému a zamotáte se do něj, je to proto, že se nedokážete odpoutat od sebe, ale jste zaujati sledováním vlastních zájmů a toužíte řešit problémy pouze ve svůj prospěch. Jak již bylo zmíněno, měli byste si zachovat pravou mysl a vyvarovat se hloupých obav. Musíte si osvojit hluboké vědomí a naučit se realizovat své záměry a nenechat se sami zaskočit jich úžasností. Ti, kdo dobře uvažují a vědí, co dělají, mohou zahodit vlastní myšlenky, řídit se myslí nepřítele a čekat na příležitost, kterou potřebují, a pokud je čas, zaujmout vhodný přístup k cíli. Nelze dostatečně zdůraznit, že byste neměli spěchat a dělat věci před správným načasováním. Jakmile se vám něco nepodaří, nelze to odvolat ani napravit. Se vší pravděpodobností, když totiž selžete, bude situace tak vážná, že vaše mysl nebude schopna najít cestu ven, je to, jako byste se zamotali do keře porostlého trnám a nemohli ven."* ⁴⁰

Jiný způsob, jak se dívat na umění nindžutsu, je jako na ovoce, které spadne ze stromu, když dozraje. Je těžké čekat být jen krátkou chvílí na nejvhodnější okamžik, kdy ovoce utrhnout. Pokud sklídíme ovoce příliš brzy, bude nás stát zbytečné úsilí, abychom získali plody své práce. Pokud však příliš pozdě, budeme o krok pozadu za nepřítelem. Toto správné načasování je to, co bychom správně pochopit, abychom dokázali porozumět lidskému myšlení. Takto to učí právě nindžutsu.

Dále v Shoiniki: *"Předpokládejme, že se musíte postavit nepříteli beze zbraně nebo zbroje, ale když je to potřeba, můžete pronést dobrou řeč a zachovat si pevné nervy a zdravý rozum. Možná vás kvůli tomu nikdy nenapadne a ukáže se, že se vůbec nic nestalo. Je to proto, že vaše mysl pracuje správně, aby splnila svůj záměr, a projevuje to, čemu se říká sihnmyoken, což je schopnost čelit nepříteli a díky citlivosti pochopit jeho mysl a záměry a proniknout do jeho plánů.*

⁴⁰ Cummins Antony, Minami Yoshie, True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 169

Díky finesám řeči můžete zabít lidi bez nože nebo je oživovat bez léků. To vše díky skutečné hodnotě vaší mysli, důvtipu a řeči.”⁴¹

A tak jednou z mnoha důležitých technik, které nás může nindžutsu naučit je např. metoda zvaná *tobutori no kurai*, což v překladu znamená důstojnost letících dravců. Je to jako jestřáb, který létá vysoko na obloze, ostatní ptáci se drží níže ve strachu před tímto dravcem. Jde o hrozivost bez nutnosti fyzického předvádění síly, o projevení čisté síly pouze duchem bez násilí a akce, o auru nadřazenosti. Můžeme si to představit tak, že když se např. v noci budeme pohybovat po nebezpečném místě, není třeba se obávat, protože případný útočník vycítí náš strach. Je potřeba se napřímit, zjistit krok a odhodit strach, který nás svazuje. Dalším příkladem praktického použití této techniky může být, že pokud budeme v potenciálně nebezpečné situaci, dáme svými postoji a zhodnocením a nepodcenněním situace jasně najevo, že máme navrch nad případným protivníkem. Tedy např. jako policista při noční dopravní kontrole podezřelého vozidla takovým přístupem ke kontrolované osobě, která nemá šanci díky postavení kontrolujícího policisty a jeho partnera a způsobu provedení kontroly žádnou šanci na úspěšný útok nebo útěk a tak od něj raději upustí.

Co nám tedy může v dnešní moderní době nindžutsu nabídnout? Ivan Fojtík ve své knize nazvané *Duch Budó* uvádí, že člověk měl v podstatě v každém historickém období určité problémy vyrovnat se s požadavky vnějšího světa.

Nindžutsu nám může dát určitý správný kurz našeho života, jak se v moderní době “nezbláznit”, naučit se jak zastavit a nadechnout se, sjednotit tělo i mysl a být v harmonii sám se sebou, očistit mysl od negativních pocitů a postojů a rozvinout tak hlubší a jasnější uvědomění sebe sama. Zároveň nás také, svými praktickými radami může naučit jak chránit sebe a své blízké před případným nebezpečím, ne však konkrétními bojovými technikami, ale např. předcházením, kontrolou situace, a v krajně nebezpečných situacích jasnou mentální převahou. Může nás naučit větší samostatnosti a tvořivosti, což je obecně v bojových uměních, nindžutsu nevyjímaje, prosazováno po staletí. V neposlední řadě nás nindžutsu může naučit vysokému stupni individuální a společenské zodpovědnosti.

⁴¹ Cummins Antony, Minami Yoshie, *True path of the Ninja* (The definitive translation of Shoninki), Nakladatelství Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1, str. 170

Závěr

Ve světě, kde jsou v prodejnách knih regály oddělení s bojovými uměními plné slibných publikací o těchto starobylých uměních, mají díla jako Shoninki, Bansenshukai či Shinobi Hiden, jednoduché a prosté knihy, cenu zlata. Mnoho knih o nindžutsu je založeno na teoriích či učeních zředěných děl nebo dokonce na opakování dřívějších textů. Tyto úsporné, ale uspokojivé příručky zmíněné shora nás však zbaví všech pochybností o autentické povaze výcviku nindžutsu a mohou nám poskytnout potřebné vodítko na případné cestě k tomu, co skutečně znamená být "nindžou", což nám umožní studovat autentické nindžutsu.

Japonští nindžové neboli šinobi no mono, jak se jim původně říkalo, byli vojenské jednotky nebo jednotliví agenti, které využívali středověké samurajské klany a rodiny v Japonsku. Byli to specialisté na tajnou a partyzánskou válku, špionáž, infiltraci, žhářství, výbušniny a krádeže, tedy oblasti, které se všechny zahrnují pod pojem šinobi no jutsu neboli umění nindžů. Samotní nindžové pocházeli z jakékoli společenské vrstvy, ale většinou z nižších samurajských vrstev a pracovali jako pomocníci pro samotného pána klanu. Tento vztah byl buď trvalou a loajální službou, nebo měl dočasný a námezdní charakter. Ačkoli byli stále součástí samurajské kultury, šinobi byli vysoce specializovaní a v armádních seznamech jich bylo málo. Jednalo se zejména o "dalekonosné" zvědy, muže, kteří se podíleli na tzv. černých operacích a rovněž i tajné agenty, kteří infiltrovali nepřátelské linie a prováděli zde špionáž.

Samotní šinobi si zaslouží popularitu a úctu, která se jim přisuzuje, protože představují jedny z nejlépe vycvičených vojenských jednotek, jaké historie zná, přičemž hlavní skupiny pocházely z provincií Iga a Koka, které dodnes lpí na své zašlé nindžovské slávě. Ačkoli se jejich fyzické bojové umění a bojové dovednosti nijak nelišily od ostatních samurajských "bratrů", byli vycvičeni i v dalších prvcích, jako je infiltrace a vkrádání se, ať už byl cílem hrad na vrcholku hory nebo opevněné panské sídlo. V tomto jednom daném případě je obraz nindži plížícího se v černém oděvu nocí celkem historicky správný.

Na samotný závěr diplomové práce si autor dovolí citovat úryvek z knihy *Ninja skills* od Antony Cumminse: "Moderní studenti šinobi no jutsu musí pochopit, že

šinobi už dávno vymřeli. Aby byl člověk shinobi, musel by žít v Japonsku před rokem 1868, což je nemožné. Ale i když už nemůžeme být skutečnými šinobi, není důvod, proč bychom nemohli skutečně studovat jejich způsoby a podle jejich učení modelovat své chápání světa. Nikdy nezapomínejte, že jste produktem moderní doby. To není krok do fantazírování, ale způsob, jak nově definovat svůj způsob myšlení a vybudovat si disciplinovaný charakter. Je to cesta k realizaci vašeho potenciálu. Cesta šinobi je cestou plného porozumění.”⁴²

⁴² Cummins Antony, Ninja Skills (The Authentic Ninja Training Manual), Nakladatelství Watkins, Londýn 2018, ISBN 978-1-78678-062-1, str. 193

Seznam použité literatury a obrázků

Monografie - česky psaná

- FOJTÍK Ivan, *Duch Budó*, Naše vojsko, Praha 2006, ISBN 80-206-0810-9
- KODET Roman, *Války samurajů*, Nakladatelství Epoque, Praha 2015, ISBN 978-80-7425-258-7
- PIEKALKIEWICZ Janusz, *Historie světové špionáže*, Naše vojsko, Praha 2004, ISBN 80-206-0738-2
- POLÁK Jaroslav, *Ninjutsu umění špionáže (1. díl)*, Metodické středisko bojových sportů Praha 3 (1992), ISBN 80-901247-2-0
- PRŮŠEK Jaroslav, *O umění válečném (Ping-Fa 2. vydání)*, Naše vojsko, Praha 2005, ISBN 80-206-0773-0
- REISCHAUER O.Edwin, CRAIG M. Albert, *Dějiny Japonska* (překlad Labus David, Sýkora Jan), Nakladatelství Lidové Noviny, Praha 2012, ISBN 978-80-7106-513-5
- Sun-C', *Umění války (překlad Pekárek Radim – třetí vydání)*, B4U Publishing, Praha 2018, ISBN 978-80-87222-49-2
- TURNBULL Stephen Dr., *Nindža, kult japonského tajného boje bez příkras*, Naše vojsko, Praha 2003, ISBN 80-206-0652-1
- TURNBULL Stephen Dr., *Nindžové 1460-1650*, Computer Press, Brno 2002, ISBN 978-80-251-1869-6

Monografie - anglicky psaná

- CUMMINS Antony, *In search of the Ninja, the historical truth of Ninjutsu*, Vydavatelství The History Press, Cheltenham, Gloucestershire 2013, ISBN 978-0-7524-9210-0
- CUMMINS Antony, MINAMI Yoshie, NAKASHIMA Atsumi Dr., *True path of the Ninja (The definitive translation of Shoninki)*, Tuttle publishing, USA Vermont 2011, ISBN 978-4-8053-1114-1

- CUMMINS Antony, MINAMI Yoshie, *The secret traditions of the Shinobi* (Hattori Hanzo's Shinobi Hiden and other Ninja scrolls), Bull snake books, Berkeley, California v roce 2012, ISBN 978-1-28394-435-6
- CUMMINS Antony, *Ninja skills*, Watkins, Londýn 2018, ISBN 978-1-78678-062-1
- CUMMINS Antony, MINAMI Yoshie, *The book of Ninja (Bansenshukai)*, Watkins publishing, Londýn 2013, ISBN 978-1-78028-493-4
- CUMMINS Antony, MINAMI Yoshie, *Samurai arms, armour and the tactics of warfare (The Collected Scrolls of Natori-Ryu)*, Watkins publishing, Londýn 2018, ISBN 978-1-78678-173-4
- McCULLOUGH Craig Helen, *The Taiheiki - A chronicle of Medieval Japan*, Tuttle publishing, Vermont USA 2004, ISBN 978-0-8048-3538-1
- OTAKE Risuke, *Strategy and the art of peace*, Nippon Budokai, Tokio 2016, ISBN 978-4-583-10984-8
- OTAKE Risuke, *Katori Shinto-ryu Warrior tradition*, Koryu books, USA New Jersey 2007, ISBN-13: 978-1-890536-21-3

Seznam obrázků

Obrázek 1 - znak pro výraz Nindža (zdroj internet)	16
Obrázek 2 - originál Bansenshukai (zdroj internet)	21
Obrázek 3 - různé druhy žebříků	45
Obrázek 4 - lezecké nástroje.....	46
Obrázek 5 - vodní pavouk	47
Obrázek 6 - nástroje k otevírání zámků	49
Obrázek 7 - mnich Komuso	54